

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXVI. évfolyam

Szubotica, CSÜTÖRTÖK 1925 október 8.

270. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délben
Telefon szám: Kiadóhivatal 8-58. • Szerkesztőség 5-10.

Előfizetési ár negyedévre 150 din.

Szerkesztőség: Aleksandrova ul. 4. (Rossia Foncière-palota)
Kiadóhivatal: Subotica, Aleksandrova ul. 1. (Lalbach-palota)

A szalmazsák

(+) A minap egy öreg koldusasszony halt meg Szuboticán és szalmazsákjában nyolcvanezer jugoszláv lebélyegzésű magyar koronát találtak, amit évekként eladott ingatlanai vételára fejében kapott. A jámbor öregasszony a nép Wertheimszekerényébe, a szalmazsákba dugta pénzét és nem vette elő akkor sem, amikor be kellett volna váltani dinárra, mert attól félt, hogy ismét megdézsmálják tőkéjét, mint a lebélyegzőkor. Koldulnia kellett már a mindennapi száraz kenyérért, de egészen a sirig ragaszkodott ahhoz az illúziójához, hogy egykori vagyona ellenértékének legbiztosabb őrzője a — szalmazsák.

Ez a szalmazsákpolitika, amelynek alapja a nép ösztönös idegenkedése a papirformától és érzéke a valuta tartós fedezete iránt, mindannyiszor előtérbe nyomul, valahányszor gazdasági és pénzkrisis szakad a világra. A háború alatt az arany- és ezüstpénz, a magyarországi szovjetpénz idején a kékpénz vándorolt a szalmazsákba és oda rejtőzött, a nemes fém rangját bitortolva, a most kibocsátott két-dináros nikkelpénz is. Ha a paraszt szalmazsákja a Wertheimszekerény szerepét tölti be, az annak a jele, hogy a pénzforgalomban bizalmatlanságot keltő zavarok állottak be.

A dinár zürichi árfolyamának stabilitását az ország lakossága nem érzékeli konkrét előnyökben. A fogyasztóközönség továbbra is panaszolja a drágaságot és a hatóságok még mindig kénytelenek kísérletezni az árdragítási törvény alkalmazásával. Pénzügyi szakértők megállapítják, hogy a nagybankok usznak a pénzbőségben és a kereskedelem és ipar a legnagyobb nehézségekkel küzd hitel hiányában. A falusi szalmazsák előlép Wertheimszekerényé, a bankok Wertheimszekerénye pedig szalmazsákká degradálódik, ahová halomra gyűjtik a bankokat, hogy szükség esetén legyen megfelelő készletük. Különösen a vajdasági bankok vannak ráutalva a pénzügyűjtésre, miután a nemzeti bank támogatására vajmi kevéssé számíthatnak.

Normális hitelélet nélkül a vállalkozási kedv kosztópénz igénybevételére szorul, ami természetesen növeli a drágaságot és kockázattal jár úgy a kölcsönadóra, mint a kölcsönvevőre. A kapaszkodás a magas kamat után veszélyezteti a tőkét és a magas kamatok viselésére nincsenek megfelelő konjunktúrák.

Súlyosan megérzi a pénzforga-

lomnak ezt a vérkeringési zavarát a mezőgazdaság is. A gazdák a gabona alacsony ára miatt visszatartják a piacról terményeiket, várják, hogy kifizetőbb árakat érjenek el és inkább hitelhez folyamodnak, semmint a munkájuk gyümölcsét elkötyavetyélik. Ez a hitel azonban igen drága, ha a bankok páncélszekerényét a pénzügyi politika szűkkeblűsége szalmazsákká kényszeríti és a gazda a kosztópénz intézményéhez menekül, hogy levegőhöz jusson.

A gazdasági élet betegségének aggasztó szimptomája, hogy a pénz után a föld terményei is buvóhelyet keresnek a — szalmazsákban. A gazda elégedetlen,

mert terményeit nem tudja jól értékesíteni: ennek a levét végeredményben a belföldi fogyasztók isszák meg. A kereskedő, az iparos, a gyáros zugolódik, hogy a tőke távol tartja magát tőle: ez is csak a vásárló közönség bőrere megy.

Mélyreható szervei hiba van a gazdaságpolitikában és ennek következményeit szenvedni termelő és fogyasztó. Ennek a hibának kiküszöbölése elsősorban a pénzügyi kormányzat feladata. Csak a pénzforgalom rendes menetének helyreállításával és a lekötött gazdasági erők felszabadításával lehet küzdeni a szalmazsákmentesség ellen.

Radics István

kétórás kihallgatáson volt a királynál

Tájékoztatta az uralkodót a parlament elé kerülő törvényjavaslatokról — Radics kormánybalépése befejezett tény
A királyi pár Topolára utazott

Radics István szerdán reggel félnyolckor a zagrebi gyorsvonattal Beogradba érkezett, felesége, dr. Superina Benjamin postaügyi miniszter és Kezsmán Lujo, az Amerikából visszatért horvát képviselő társaságában. A pályaudvaron Radics Pavle agrárreformminiszter, Kovacséwics Karlo a Radics-párt alelnöke, dr. Krnjević agrárminiszter államtitkár, valamint néhány párthive és sok újságíró várta a horvát parasztvezért, aki a meleg idő ellenére is prémes bundában jelent meg a vasúti kocsni lépcsőjén. Az újságírók azonnal körülvették Radicsot, de a felesége és Radics Pavle belekaroltak és el akarták vinni az újságírók elől, akik azonban nem tágtottak mellőle. Radics hamarosan közlékeny lett és elmondta, hogy még a délelőtti folyamán audienciára megy a királyhoz, akinek referálni fog genfi impresszióiról, különösen arról, hogy a megegyezés politikájának milyen hatása volt a külföldi delegációkra, Radics ezután felesége és Radics Pavle társaságában autóra ült és az agrárreform miniszter lakására hajtatott.

Radics nyilatkozata audienciájáról

Délelőtti tíz óra előtt néhány perccel Nincsić külügyminiszter jelentette a királynak Radics István megérkezését. Tíz órakor autón a királyi palotába érkezett Radics István és megjelent a királynál kihallgatáson, amely több mint két óra hosszat tartott. Az audiencia után a királyi palota előtt az újságírók megostromolták kérdéseikkel Radics Istvánt, aki a következőket mondta:

— A királynak, aki még ma Topolára fog utazni, jelentést tettem, mert szükségesnek tartottam, hogy néhány törvényjavaslatról, elsősorban a városi törvényjavaslatról, amely hamarosan a parlament elé kerül, informáljam az uralkodót. A törekvésünk az, hogy a parlamentáris élet a megegyezés szellemében minél élénkebben meginduljon. Informáltam ezenkívül Öfelségét arról is, hogy a legutóbbi horvátországi községi választásokon a nép jóváhagyta a megegyezés politikáját. Ismertettem az uralkodóval állásfoglalásomat a kivándorlás kérdésében is és kijelentettem, hogy szükségesnek tartom a külügyminiszteriumban egy államtitkári állás szervezését, a kivándorlási ügyek központi irányítására. Végül szó volt az audiencián a kölcsön ügyéről is és kifejtettem az állásfoglalásomat, hogy a kölcsönt lehetőleg az Amerikában élő jugoszlávoktól kell megszerezni és elsősorban mezőgazdasági és forgalmi beruházásokra fordítani.

— Beogradban meg fogom várni Pasics miniszterelnök hazaérkezését — folytatta Radics — azonban abban az esetben, ha a miniszterelnök egy-két napon belül nem érkezik meg, én is Topolára utazom, ahol koszorút fogok helyezni Péter király sírjára. Már többször gondoltam arra, hogy ilyen módon hódoljak az elhalt uralkodó emlékének.

— Belépésem a kormányba elintéztett kérdés — jelentette ki végül Radics István — és ezt a legszélesebb körök is kívánják. Most már csak a módokról tárgyalunk. Szükségesnek tartom, hogy hivatalomat minél előbb átve-

gyem. Lehetséges, hogy a miniszterelnöknek leszek a helyettese.

A beszélgetés alatt nagy tömeg gyűlt össze a királyi palota előtt, mert az emberek felismerték Radicsot. A nyilatkozat befejeztével a horvát parasztvezér autón lakására hajtatott.

Radics István kora délután Stanojević Ácával, a radikális párt vezetőjével folytatott hosszabb tanácskozást.

A király elutazott Topolára

Alekszandar király szerdai délután a királynéval együtt elutazott Topolára. Az elutazás a topcsideri állomásról történt, ahol megjelentek Makszimovics Bozsó belügyminiszter és Radjević Ante közoktatásügyi miniszter. A király október 15-ig marad Topolán.

Davidovicsék belépnek a kormánykoalícióba?

A Pribicević-párt lapja, a *Recs* szerda esti számában foglalkozik a kormánykoalíció küszöbön álló kiszélesítésével. A lap szerint a koalíció nem a szlovén néppártot fogják kibővíteni, hanem a Davidovics-párt lép be a kormányba és több miniszteri tárcát kap.

Demokrata képviselők panasza a délszerbiai hatóságok ellen

A demokrata képviselők egy csoportja szerdán megjelent Maximovics belügyminiszternél és panaszt tettek a délszerbiai közigazgatási hatóságok ellen. Bejelentették, hogy a hatóságok a Davidovics-párti választók ellen terroret fejtenek ki. A belügyminiszter megígérte, hogy a hatáskörüket tullepők ellen haladéktalanul megindítja a vizsgálatot.

Radics a megegyezés külpolitikai hatásáról

Radics István, Sztanoević Ácával való tárgyalása után Zsifković Ljubával, a radikális-párt elnökével, majd Uzunović építésügyi miniszterrel folytatott beható tanácskozást.

Este félhétkor Radics a Páris szállodában fogadta az újságírókat, akiknek hosszasan nyilatkozott genfi impresszióiról és a belpolitikai helyzetről.

— A kisantant — mondotta Radics — a genfi konferencián nagy sullyal léphetett fel. A kisantant újságíróinak ebédjén is kijelentettem, hogy milyen rendkívül nagy jelentősége volt a külpolitikai helyzetre is a szerbek és horvátok megegyezésének.

Radics ezután elmondta, hogy megfigyelte a szerb-horvát megegyezés nagy külpolitikai hatását a más államokkal szemben való viszonylatban is. A török külügyminiszter közölte vele, hogy Ke-

mal pasára is a legnagyobb hatást tette a szerb-horvát megegyezés és az első órákban nem is akarta elhinni, hogy az valóban létrejött. Megismerte a megegyezés kérdésében Cankov bolgár miniszterelnök és Kalfov külügyminiszter véleményét is, akik kijelentették előtte, hogy a megegyezés Bulgáriára nézve óriási jelentőségű. Benes, valamint Svehla csehszlovák miniszterelnök is örömeiket fejezték ki a megegyezés fölött, a románok és lengyelek is ugyanígy nyilatkoztak és nagy horderejűnek mondták a megegyezést.

Módjában volt megfigyelni, — mondotta Radics — hogy miképpen vélekednek Genfben Alekszandar királyról és megállapította, hogy mindenütt a legnagyobb tisztelettel emlékeznek meg róla. Svájcban is rendkívül nagy népszerűségnek örvend Alekszandar király és Radics szerint formát kellene találni arra, hogy *Ófelsége legyen az első uralkodó, aki a Népszövetség jelentőségét átérzve ennek az érzésnek kifejezést is ad.*

A belpolitikában — folytatta Radics — a munkának gyorsabbnak kell lennie és az egész politikát a megegyezés szellemében kell folytatni. A királynak ebben az irányban javaslatokat is tett, amelyeket Pasics miniszterelnöknek is elő fog adni. *Boldogan jelenti ki, hogy a királynál minden kérdésben megértésre talál. A nép örülhet, hogy ilyen uralkodója van.*

Pasics miniszterelnök szeptember 28-ikán Nincics külügyminiszter útján hivatalosan tudomására adta, hogy a kormányba való belépése befejezett tény, csak a megfelelő formát meg kell erre találni.

Pribicevics személye ellen —

mondotta — semmi kifogása sincs, Pribicevicsnek politikai joga, hogy ellene, a kormány ellen, valamint a megegyezéses politika ellen harcoljon, ha azonban azt mondja, hogy csak a dunántúli szerbek az államalkotók, akkor nincs igaza. Pribicevics győződjék meg arról, hogy van-e hozzá bizalma a népnek és ha nincs, akkor vonja le ennek

következményeit. A horvátországi községi választások is azt mutatják, hogy a Radics-párt a népteljes bizalmát bírja. Végül megemlékezett Radics azokról az állami hivatalnokokról, akik még most is Pribicevics politikáját követik. Kijelenti, hogy ezeknek a hivatalnokoknak véslniük kell a következményeket, ha nem a megegyezés szellemében dolgoznak.

Polgármesterválság Noviszadon

A radikális-párt vezetősége tagadja, hogy a közgyűlési állásfoglalásnak személyi éle volt — Elégedetlenség a polgármesterrel — Plavsics főmérnök szabadságra ment

A keddi délutáni noviszadi városi közgyűlésnek határozatai, a városi tanács dezavválása városszerte nagy feltűnést keltett.

A keddi állásfoglalás előzménye a következő:

A radikális-párt nevezte ki dr. Milovanovics Milovánt polgármesterré. De most a radikális-párt a polgármester működésével elégedetlen. A párt ugyan nem juttatta mindaddig kifejezésre elégedetlenségét, de az már tagadhatatlan, hogy polgármesterválság van és jelenleg Párisban a városok nemzetközi kongresszusán időző polgármester ha a érkezése után kénytelen lesz lemondani. A radikális-párt azt kívánta, hogy a pártklubnak politikai és finansziós programja a szűkebb városi tanács programja is legyen. A párt most úgy látja, hogy a polgármester és a szűkebb városi tanács eltért a párt pénzügyi irányelveitől és oly intézmények időszerűtlen megvalósítására törekszik, amelyek a város lakosságát újabb nagy, 100—150 százalék pótdadóval terhelné meg.

Megkértük a radikális-párt egyik vezetőjét, hogy a keddi közgyűlés határozatainak indokairól, a kulisszák mögött folyó átcsoportosításról tájékoztassa a *Bácsmegyei Napló* olvasóit.

— A radikális-pártot állásfoglalásakor személyi motívumok nem vezették, kizárólag tárgyi szempontok.

A radikális-párt abban a meggyőződésben van, hogy a szűkebb városi tanács túllépte a törvény által megszabott hatáskörét, amikor a kiszélesített városi tanács hozzájárulása és előzetes tudta nélkül árlejtéseket írt ki. A kiszélesített városi tanács radikális-párti tagjai ragaszkodnak a párt programjához. Ez a program a legszigorúbb takarékoságot hirdeti.

A keddi közgyűlés határozatai a szigorú törvényesség álláspontját védelmézték és meg akarták védeni az állami adókat ugyanis túlterhelte lakosságot, hogy elviselhetően terhekké helyzete még súlyosabb legyen.

A vízvezeték és csatornázást a radikális-párt is meg akarja valósítani s csak a pénzügyi szempontból igényelt megfontolást, hogy ez a kiadás a mai igen súlyos és terhes pénzügyi viszonyok mellett időszerű-e? Maga a városi főmérnök kijelentette, hogy a vízvezeték és csatornázás munkálatai csakis 150—200 százalékos pótdadóval lennének fedezhetőek. *Be kell várnunk a pénzügyi lényeges javulást, míg a kamat a békebeli nivóra süllyed vissza. Addig várni fogunk, mert a*

lakosság ilyen enormis megterhelhetést nem bír el.

Ami a kotrógépet (baggert) illeti, a párt érdeklődni akar, vajon az állam nem-e adhat kölcsön egy ilyen kotrógépet. Azt is el kell dönteni, hogy bérbe vegyünk-e ilyen kotrógépet, vagy vállalkozónak adjuk-e ki a munkálatokat? Mi mindenképpen szabad kezét akarunk.

A légszuszgár ügyében rosszaljuk, hogy a szűkebb tanács nekünk prejudikál, hogy bérbeadjuk a gázgyárat. Mert mi esetleg saját kezelésben is megtartjuk a gázgyárat. Különösen rossz néven veszi pártunk a városi tanácstól, hogy hét év óta a pusztulásnak hagyta a gázgyárat és nem kísérelte meg azt üzembhelyeztetni. És bár üzemen kívül volt, mégis felemészített 150.000 dinár személyi kiadást.

Felkértük Plavsics Nikola városi főmérnököt, aki a keddi közgyűlésen a javaslatok előadója volt, mondja el, milyen következményekkel fog a keddi közgyűlés állásfoglalása járni?

— Idegeimet tulbecsültem, a tegnapi közgyűlés izgalmait arra kényszerítettek, hogy a főorvos bizonyítványa alapján huzamosabb szabadságra menjek.

Ami magát az ügyet illeti, meg lehet állapítani, hogy *három esztendő óta* sohasem került ilyen fontos tárgy a közgyűlés elé. Minden árlejtést a tanács írt ki minden beszerzést a tanács eszközölt, bár a városi szabályrendelet 12. §-a előírja, hogy minden 5000 koronán (1250 dinár) felüli beszerzés csak a közgyűlés tudtával történhetik. Ezzel szemben van közgyűlési határozat, amely meghatalmazta a tanácsot, hogy árlejtéseket, beszerzéseket saját hatáskörében kiirhasson és eszközölhessen. Különben *hetente* kellene közgyűlést tartani. Nemrég közszállításra állapodtunk meg, ez *másfél millió* dinárba kerül és még az *eredményről* sem értesítettük a közgyűlést. Kiadtuk az összes kövezési munkákat, szénzállításban állapodtunk meg, kiadtunk boltelhelyiségeket, ezek százezrekre, milliókra rugtak és sohasem kerültek ezek a közgyűlés elé.

A kiszélesített városi tanács a passzív rezisztencia álláspontjára helyezkedett.

Egy kritikus albumából

Irtá: Baedeker

Műveltnék lenni ma sok esetben annyira mint éhesnek lenni, és nem elégíthetjük ki a fizikai és a szellemi étvágyát, vagy — a legjobb esetben — csak az egyiket enyhíthetjük. Mert ha a művelt ember jól akar lakni, akkor nem jut pénze könyvekre s a kulturálódás egyéb eszközeire. Ha pedig ezekre költi a pénzét, akkor nem marad neki ebédre.

Az igazán műveltnék rendszeresen megvan az a képessége is, hogy nem hivalkodik a műveltségével, sőt kisebbnek sejteti s palástolja azt. Nem ritka eset, hogy erre is szükség van.

A könyvek, amelyeket elolvastunk, ha nem is tartoznak a tulajdonunkhoz, bizonyos mértékig a miénk, — amelyek a könyvesházunkat díszítik, ha nem olvastuk el őket, nem igazában a miénk. Csak a pusztá tulajdonunk — a *nue propriété* — a miénk, olyan mint egy szántóföld, amely a nevünkre van telekönyvezve, de nem mi hasznélvezük.

Akinek a társaság »nem elég művelt«, az alighanem maga se az. Az igazán művelt ember szerény, nem támaszt nagy igényeket a társasággal szemben, s nem követeli tőle, hogy az is művelt legyen. Ellenkezőleg: érdeklik őt a műveletlenek is, akik között sokszor érdekesebb embereket talál mint a műveltek közt.

A műveltség sohase egyedüli érdeme valakinek. Velejárója annak sok egyéb jó tulajdonság, amelyeket a könyvekkel való foglalkozás és a kulturálódás-

ra való törekvés vált ki az emberből: a gyöngédség, udvariasság, emberieség és szociális érzés. Ezért olyan nagy dícséret, ha valakiről azt állapítják meg, hogy: művelt.

A valódi műveltség: az igazi nemes-ség.

A jónevelés csak a jónevelésűek világában ér valamit. — egyebütt épp oly kellemtelen, sőt kínos fölösleg, mint az európai ember finom műveltsége a kannibálok között.

A könyvek nem mindig s nem kizárólag azzal hatnak, hogy elolvassák őket, de pusztán azzal is, hogy *vannak*. Ha valamely városban nyilvános könyvtár nyílik meg — ami például az Unióban Carnegie és más nagystíliú jótévkökegyelméből gyakran fordul elő — akkor ettől a körülménytől hamarjában a város lakosai nem igen lesznek jobbak s még csak észrevehetőleg többetudók se. De az egész város általában, hogy könyvtára van, könnyebb, jobb, városiasabb és finomabb lesz. Ugyanez a változás áll be, ha valahol szénművészeti vagy egyéb muzeális gyűjteményt nyitnak meg a nyilvánosság számára.

Óriási, hogy most mennyivel több könyvet olvasnak, s hogy mennyivel többet olvasnak könyveket, mint azelőtt! S mégse merném állítani, hogy az emberek műveltebbek lennének, mint voltak. A könyvek rosszabbak most? Vagy az olvasók kevésbé intelligensek?

A szaktudást természetesen találják, azoktól, akik szakemberek, meg is követelik, az általános műveltséget ellenben nem könnyen és nem szívesen ismerik el. S ha elismerni kénytelenek, nehezen bocsájtják meg.

Néha egy könyvet annyira megszeret valaki, hogy miatta igazságtalan s túrelmetlen lesz sok más jó irodalmi termékkel szemben. Csakugy, mint ahogy némelyikünk annyira megkedvelheti egy embertársát, hogy mindenki más iránt közömbössé, s esetleg barátságtalanná válik, mert nem leli föl bennük ugyanazokat a kvalitásokat, amelyeket a kedvencében födözött föl.

Egy könyvkereskedő, akinek műveltsége és ízlése van, nagyobb hasznára lehet a közművelődésnek, mint akárhány író és mint egynémely iskola. Mert, ha eszményien fogja föl a hivatását, válogatott jó olvasmányt játszhat a vevői kezébe s irányt adhat a közönsége ízlésének. Ki tudja, hogy Anatole France, ha könyvkereskedő marad, nem tett volna-e még értékesebb szolgálatot az olvasóknak, mint azáltal, hogy nemzetének egyik legnagyobb tollu írója lett?

A könyv néha jellemzőbb arra, aki olvassa, mint arra, aki írta. A szerző nem egyszer dolgoz föl oly témát, amely (ahogy atelier-nyelven mondják) »nem fekszik neki«, s esetleg oly művet hoz létre, amelyet csak »megcsinált«, de amely idegen tőle, s nem hus a husából, nem vér a vérből. Ellenben az olvasó — ha csak nem szerez valaki pisztolyt a mellének (s ilyenekért nem szokták ezt tenni) — csak olyan könyvet olvas, olvas végig, amely tetszik neki, amelynek egyetért a szellemével, amely rokona a jellemével, szóval: amely az ő könyve. Így aztán megtörténik, hogy egyik-másik olvasó közelebb áll egy könyvhöz mint annak szerzője.

Egy uriember beszélt: — Egy barátom, aki nagyon szereti a zajos mulatságokat, a kabarékat, bárokat, a cigányt s a jazz-band-et, sajnál-

kozva interpellált meg a multkor, hogy ugyan az Istenért, hogy tudok minden szórakozás nélkül megenni? S ezt akkor kérdezte tőlem, amikor épp nagyban gyönyörködtem Bernard Shaw és Chesterton könyveiben, amelyeket több hétig tartott kellemes nyári utamról magammal hoztam...

Az a sajtáságos két típusa a kultur-embernek csak erre mifelénk fordul elő: az, aki vásárol könyvet, de el nem olvassa, és az, aki minden keze ügyébe eső könyvet elolvassa, de a viláért se vásárolna meg egyet is.

Azelőtt, amikor a művelt ember könyven jutott könyvhöz, nem volt nehéz valakit az olvasmányáról megítélni és föltismerni. Most ez lehetetlen. Ma nem azt a szerzőt és azt a könyvet olvassa az ember, aki rokonszenves neki s amilyhez az ízlése vonzza, hanem azt, amelyikhez véletlenül vagy valakinek a szíves-ségéből hozzá juthat. A nagy átalakulás halomra döntött egy sereg régi igazságot, — többek közt azt is, hogy az emberre nézve jellemző, amit olvas, s hogy megítélhetjük őt a könyvről, melyet a kezében látunk.

Ismerek művelt embereket, akik keveset, és műveletlenekeket, akik rémsokat olvastak.

A műveltség követelő és szerény. Követelő sajátmagával és szerény másokkal szemben.

A műveltség: színes, illatos virág; a tudomány izes és tápláló gyümölcs. Az szebb, ez hasznosabb.

A művelődés a szellemnek tisztálkodása. Művelődni annyi mint szellemi toalettet csinálni.

KISEBBSÉGI ÉLET

•••

Az erdélyi magyar párt tudvalevőleg már a tavasz elején jelentős tökével megalapította a Romániai Magyar Sajtóvállalatot azzal a céllal, hogy a vállalat útján egy a párt érdekeit szolgáló új napilapot fog kiadni. Az erdélyi magyar sajtó meglehetősen idegességgel fogadta a párt akcióját, sőt a párttagok egyrésze is ellenezte a lapalapítás tervét, mert az volt az általános vélemény, hogy az új lap a már anagy is fölös számban levő magyar lapok mellett nem lesz rentabilis, egészséges vállalkozás. Az elégedetlenség hatása alatt a magyar párt vezetői elhatározták, hogy elállnak az új lap kiadásától és a Romániai Magyar Sajtóvállalatot egyesítik a kolozsvári Ellenzék r.-t. lapkiadóvállalattal, melynek napilapja az *Ellenzék*, mint a magyar párt hivatalos lapja fog megjelenni. Az érdekes megegyezésről Ugron István a magyar párt elnöke így nyilatkozott a magyar újságíróknak: »A megállapodást még nem ismerem, így annak részleteihez nem is tudok hozzászólni. De elvben örülök, hogy a megegyezés megtörtént. Ugyanis mindig aggályosnak tartottam a magam részéről azt, hogy a Romániai Magyar Sajtóvállalat külön lapot indítson, mely mint az országos párt organuma szerepeljen. Nem akartam, hogy a kolozsvári magyar lapok számát emeljék, annál kevésbé, mert ez az új lap ugyanazt az olvasóközönséget szolgálta volna, mind az *Ellenzék*, melynek így mulhatatlanul versenyképessé vált volna és vele elkerülhetetlenül ellentétbe kellett volna kerülnie, ami a konfliktusok, kölcsönös támadások és a kellemetlenségek hosszú sorozatát vonta volna maga után. Így tehát újból is hangsúlyozom: örülök, hogy ezt sikerült kikerülni.

*

A szlovenszói magyar keresztény-szocialista párt kongresszust tartott Kassán. A kongresszuson a párt elnöke Szüllő Géza dr. nagy beszédet mondott. »Az állam végső célja — mondotta többek közt — minden állambölcselet szerint az, hogy az államba csoportosult népek sorsát előmozdítsa és őket a civilizáció és kultúra áldásában egyformán részesítse. Amely államban privilegizált fajok vannak, amely államban nem egyforma mértékkel és nem egyforma megértéssel kezelik a benne lakókat, ott nincs meg az állam célját képező boldogulásnak lehetősége, ott nincs meg az állam lakóinak között mindegyikben az a tudat, hogy mindannyiunknak védője és oltalmazója az államhatalom, ott nincs meg az egyenlőségnek az érzete, amely egyenlőség érzése nélkül pedig nem létezhetik demokrácia. Nekünk itt lakóknak régi nemzeti kulturának fentartáshoz igényünk van, nekünk itt lakóknak hitünk, vallásunk szabad gyakorlata és gyakorlatainak lehetőségéhez és megvédéséhez jogunk van és nekünk jogunk van ahhoz, hogy miénk a magunk nyelvén élő nemzeti egységünket fenn tudjuk tartani». A kongresszus elfogadott egy határozati javaslatot, mely követeli a magyar egyetem, kellő számú magyar középiskola és tanítóképző felállítását.

*

Ferdinánd román király a napokban meglátogatta Temesvárt, ahol díszbédet adtak tiszteletére. A díszbédén a király a következő beszédet tartotta: »Hazám ősi tradícióihoz hiven, vallásos aktussal kezdtem meg temesvári tartózkodásomat. Istenben vetett hittel és bizalommal kezdem meg minden munkámat. Azt akarom és azt kívánom, hogy az ország minden egyes polgárának jó és igazságos atyja legyek. Meg vagyok győződve, hogy az itt élő lakosság minden rétege faji és nyelvi különbség nélkül hű alattvalója a trónnak és valamennyien különbség nélkül öszinte oda-

adással dolgoznak hazánk felvirágoztatása és boldogulása érdekében. Éppen azért felkérem egy a polgári, mint a katonai hatóságokat, hogy a lakosság minden rétegével szemben egyformán előzékenyek és barátságosak legyenek,

valamennyit tekintesék testvérüknek, hogy mindnyájan megértéssel és eredménytelően dolgozhassanak hazánk javáért. Jó volna, ha a román hatóságok megszívlelnék az emelkedett szellemű királyi parancsot.

A vajdasági földbirtokosok az agrárreform revízióját kérik

Memorandumot nyújtottak át az agrárreform-minisztériumban

Beogradból jelentik: Szerdán a vajdasági földbirtokosoknak küldöttsége jelent meg az agrárreform minisztériumban és memorandumot nyújtott át *Kosutics Josip* államtitkárnak. A memorandumban azt kérik, hogy az agrárreform revíziót hajtsák végre és a jövőben az igénybevett földeket azok minőségének megfelelő árbau váltsák meg. A javaslat kéri, hogy a nemzetiségi kisebbségekhez tartozó földművesek is kapjanak földet, illetve minden olyan állampolgárt részesít-

senek az agrárreform előnyeiben, aki katonai szolgálatot teljesített. Földet csak azok kapjanak, akik birtokukat meguk művelik meg.

Az agrárrevíziót előkészítő konferenciát *Radics Pavle* agrárreform-miniszter hívta össze. A konferenciára nemcsak a hivatalos tényezőket, hanem a földbirtokosok és a földigénylők reprezentánsait is megfogyják hívni. Ezen a konferencián a vajdasági földbirtokosok javaslatáról is tárgyalni fognak.

Sulyos ellentétek a locarnoi konferencián

A németek nem hajlandók garantálni a keleti határokat

Locarnóból jelentik: A locarnoi konferencia hangulata napról-napra sötétebb. A fődelegáció ülésén az ellentétek már a legteljesebb mértékben érvényesültek. A kérdés az volt, hogy Németország keleti támadó akciója esetén Franciaország és Belgium milyen álláspontot foglalnak el. *Briand* kifejtette, hogy amennyiben Németország megtámadná Csehszlovákiát, vagy Lengyelországot, a szövetségesek alkalmazkazzák az eddigi szankciókat, vagyis ez esetben a rajnai zóna többé nem érintetlen és Franciaországnak joga van ugyanúgy eljárni, mint közvetlen megtámadása esetén. A bejelentést a német delegáció oly heves tiltakozással fogadta, hogy a kérdést le kellett venni a napirendről és tárgyalását későbbre kellett halasztani.

A konferencia nagy válságát egyébként csütörtökre, vagy péntekre várják, amikor az a kérdés fog fölmerülni, hogy Németország milyen feltétellel lép be a Népszövetségbe és milyen szerződést hajlandó kötni szomszédaival. Az angolok ezekhez a kényes kérdésekhez egyáltalán nem szólnak hozzá, nem foglaltak állást, sőt hír szerint elhagyják a konferencia termét, mihelyt a keleti döntőbírói szerződések tárgyalása megkezdődik és csak akkor fognak visszatérni, ha majd az egész szövvényes paktumhálozat mint egységes szerződésrendszer kerül tárgyalásra. A Havas-ügynökség tudósítója úgy értesült, hogy a szövetséges kormányok nézete szerint a biztonsági szerződést késedelem nélkül ratifikálni lehet, hatályba azonban csak akkor lép, ha Németország tagja lesz a Népszövetségnek.

A szerdai ülés előtt *Briand* és *Luther* Locarnó mellett négyszemközt bizalmas beszélgetést folytattak. Az ülésről kiadott hivatalos jelentés szerint, a konferencia folytatta az általános vitát és a jogi szakértők megtették jelentéseiket a szerződés megalkotásáról. Miután a jelentésekben több indítvány foglaltatik, a jogi szakértőket újabb vélemény előterjesztésével bízták meg.

Izgalom az olasz lapok indiszkréciója miatt

A konferencián résztvevő delegátusok körében nagy izgalommal tárgyalják az olasz lapok magatartását.

Általános az a felfogás, hogy az az indiszkréció, amelyet az olasz lapok a biztonsági paktum tervezetének időelőtti nyilvánosságra hozásával elkövettek, a tárgyalások sikerét kockáztatja. Az angol delegátusok főként azt sérelmezik, hogy a *Popolo d'Italia* leközölte Vandervele belga külügyminiszternek a paktumhoz benyújtott póttindítványát és jegyzőkönyvszerű tudósítást hozott a külügyminiszteri konferencia hétfői tetsajtó üléséről, holott az egész világsajtó — hiven a konferencia delegációinak titoktartási fogadalmához — csupán semmitmondó hivatalos közlemény továbbadására szorítkozott. Az a vélemény, hogy a jegyzőkönyvszerű tudósítás kétségtelenül csakis olaszvalakitől származhatott, aki a konferencián mint tárgyalótól, vagy mint hallgató, de mint valamelyik delegáció tagja jelen volt. Ez a kétrendbeli olasz precedens állítólag módfoított felbőszítette a francia külügyminisztert, aki bosszusan így kiáltott föl: Ezt csak szándékosan cselekedték!

Locarnóban egyébként a szó szoros értelmében az uccán árulják az indiszkréciókat, sőt meghatározott összegeért hajlandók leleplezésekkel szolgálni. A világlapok tudósítói nem hederiteneik ezekre az ajánlatokra, mert szigorúan ragaszkodnak a delegációk által megfogadott titoktartáshoz és egyikük sem akarja magára vállalni azt a vádat, hogy a legcskélyebb mértékben is megnehezíti a biztonsági tárgyalásokat.

Az orosz megfigyelő

Az orosz kormány megfigyelője *Kerjentzev* orosz követ a Lago Maggiore melletti *Stresaba* érkezett, a honnan beható figyelemmel fogja kísélni a locarnoi értekezlet tárgyalásait.

Lengyelország javasolja Oroszország meghívását

Berlinből jelentik: Német politikai körökben nagy feltűnést keltett *Briand* francia külügyminiszternek egy párisi újság részére adott nyilatkozata, amelyben kijelentette, hogy Franciaország nem hajlandó eddigi magatartását megváltoztatni és Németországnak, ha valóban békét akar, el kell fogadni a paktumot, úgy ahogy előterjesztik. A *Lokalanzeiger* a nyilatkozattal kapcsolatban

hevesen támadja *Briand* és azt írja, hogy ha *Briand* nem hajlandó engedményekre, mi értelme van a locarnoi konferenciának.

A *Rote Fahne* azt írja, hogy amikor a konferencia a keleti paktum tárgyalására tér át, Lengyelország javasolni fogja Oroszország meghívását. A lengyel javaslatot a lap szerint Németország támogatni fogja.

Az ideérkező párisi hírek szerint *Csicserin* meg akart jelenni Locarnóban, a svájci községtandés azonban megtagadta tőle a beutazási engedélyt.

Törökország

területének védelmére készül

Kemal lapja a háborús készülődésekről

Konstantinápolyból jelentik: Kemal lapja a muszoli kérdéssről a következőket írja: Törökország nem készül egyelőre háborúra, de előkészíti területének védelmét és nem habozik ezt bevállalni. Azoknak a nemzeteknek, amelyek meg akarják védeni jogaikat, erre csak egyetlen eszközük van: fegyverhez nyulni. Semmit sem várunk a népszövetségtől, mert ennek sohasem lesz bátorsága szembeállni Angliával.

Ha Törökország fegyvert ragad, ezt csak azért teszi, mert veszélyeztetve látja az ország fennállását. Törökország csak akkor fog háborút viselni, ha erre kényszerítik.

A franciák

ujabb sikerei Marokkóban

Abd el Krim ágyu elé köttette áruló külügyminiszterét

Párisból jelentik: A *Lyautey* tábornagy lemondásával megüresedett marokkói főkörmányzói állásra a minisztertanács *Steeg*-et, Algir volt főkörmányzóját nevezte ki.

A francia csapatok Aidsirtól negyvenöt kilométernyi távolságban, a spanyol hadseregtől pedig, amely feljük halad, tizenkilenc kilométernyire állnak. A két hadseregnek *Abd el Krim* hadereje bekerítésére irányuló mozdulatai folytatódhatnak.

A marokkói francia főhadiszállás jelenti, hogy a zuhógó eső ellenére a francia csapatok *Kifane* környékén újabban 20 kilométer területen hatoltak előre és elfoglalták a *Nador* és a *Braret* magaslatokat. A rifkabilok kétségbeesett ellenállást fejtettek ki, de végül is rohammal vették be a franciák a hegycsoportot. A hadműveleteknél francia részen első alkalommal rohamoztak lovascsapatok.

A lapok értesülése szerint *Abd el Krim* borzalmas módon büntette meg külügyminiszterét, *Mohamed Sesian*-t, akit árulással vádolt: ágyu torka elé kötötte és testét ágyulövessel darabokra tépette. Ugyanigy lakolt több más benszülött törzs vezére is. *Abd el Krim* jelenleg *Carquist*-ban tartja főhadiszállását. A rif vezér drákói rendszabályokkal próbálja fentartani seregében a fegyelmet.

Sziriából érkező jelentések szerint *Hamában* ismét helyreállt a nyugalom. *Harminc* zendülőt a franciák agyonlöttek.

Helyreállítják

a megrongált suboticei templomokat

A város gondoskodik az építkezési költségek fedezéséről

A városi tanács a legutóbbi közgyűlés határozata alapján megtette a szükséges intézkedéseket a vihar által megrongált Szent György- és Szent Rókus-templomok helyreállítására. Mint ismeretes, a vihar súlyos károkat okozott a két templomépületben: a Szent Györgyi-templomnak ledőlt a tornya és a tornelvények átütve a boltozatot beomlottak a templom helsejébe. A vihar lesodorta a templom tetőzetét is, s a Rókus-templom tetejét is letépte. A városi mérnöki hivatal egymillió-százezer dinárra becsülte a kárt, a közgyűlés azonban csak ötszázötvenezer dinárt szavazott meg a templomépületek helyreállítására.

A városi tanács a megszavazott összeget kedden vette fel a városi takarékpénztárból és utasította a mérnöki hivatalt, hogy a munkálatokat haladéktalanul kezdjék meg. Mint értesülünk, a mérnöki hivatal még ezen a héten hozzáfog a templomépületek helyreállításához.

A tanács reméli, hogy a rendelkezésre álló összeg fedezni fogja az építkezési költségeit, az esetben pedig, ha az ötszázötvenezer dinár nem lenne elégséges, az építésügyi minisztérium útján kérnek segítyt a kormánytól. A segítyre annál is inkább számít a város, mert a kormány már régebben foglalkozott a suboticei viharokozta károkkal és úgy döntött, hogy amennyiben szükség mutatkozik rá, százezer dinár segítyt folyósít a város részére.

Házkutatás

Linder Béla budapesti lakásán

Két láda öszirózsás emléket foglaltak le. Alhir a volt magyar hadügyminiszter baranyai forradalmi terveiről

Budapestről jelentik: Néhány nappal ezelőtt a főkapitányság bizalmas jelentéseket kapott arról, hogy Baranya megyében és különösen Pécs környékén Linder Béla ügynökökkel forradalmat készült elő. A Budapestről leküldött detektívek megállapították, hogy a Pécsről származó hírek valótlanok. Legfeljebb arról lehet szó, hogy Linder Béla, a Károlyi-kormány volt hadügyminisztere, néhány hívével Baranya megye Jugoszláviához tartozó területén tartózkodik. Hogy egy esetleges forradalmi akciót megakadályozzanak, gondoskodás történt, hogy Linder Bélának minden budapesti kapcsolatát előre kinyomozzák.

Szerdán délelőtt tizenegy órakor Hetényi Imre főkapitányhelyettes utasítására a detektívek Linder Béla egykori Baross-uccai lakásán váratlan házkutatást tartottak. Ugyancsak házkutatást tartottak az Eklézsia részvénytársaság raktárában is. A házkutatás eredménye két hatalmas láda, amelyet bezárazítottak a főkapitányságra. A két ládában sárgult iratok, fényképek és érdekes dokumentumok voltak, azonban nem a most állítólag előkészített, hanem az 1918-iki októberi forradalomról.

Fényképek, amelyek Linder Béláról készültek, iratok, amelyek az akkori minisztertanácsokról szólnak, uccai fényképek, tömegjelenetek, mind olyan emlékek, amelyek Linder Bélának 1918-iki tevékenységével kapcsolatosak. A képeket hosszasan szemléltek a főkapitányságon, mert az ismerősök egész seregét fedezték fel rajta. Olyan embereket, akiknek a neve még ma is nem egyszer szerepel a nyilvánosság előtt, mint magasrangú kormányzati funkcionáriusoké.

Ezeknek a forradalmi emlékeknek a lefoglalása és átnézése után a rendőrség úgy találta, hogy semmiértől olyan ósz-

szeköttetés Linder családja és a volt forradalmi miniszter között nincsen, ami újabb házkutatási szükségessé tenné.

A ládák egyikét a Váci-ucca 59. számú ház padlásán találták. Ebben a házban az Eklézsia egyházművészeti és áruforgalmi részvénytársaság templomb rendezési osztálya van. Valószínű, hogy

ezek a ládák már évek óta hevernek az Eklézsia helyiségeiben és azokat állítólag Linder Ernő pécsi lapszerkesztő, Linder Béla testvéröccse helyezte el az Eklézsiánál, amellyel összeköttetésben állott. A forradalmi relikviákat egyelőre a bűnügyi muzeum számára a rendőrségen tartják.

Hódy volt-e a besugó?

Tagadja, hogy ő értesítette a rendőrséget Rákosi Mátyás budapesti tartózkodásáról — Hetényi detektív főnök nem hajlandó nyilatkozni

Az osztrák szociáldemokrata párt hivatalos lapja, a bécsi Arbeiter Zeitung néhány nappal ezelőtt a Bácsmegyei Naplora való hivatkozással megírta, hogy a budapesti rendőrségnek Hódy Géza suboticei festőművész sugta be azt, hogy Rákosi Mátyás volt népbiztos a magyar fővárosban tartózkodik. Hódy Géza, aki most Bécsben él, jelentkezett az Arbeiter Zeitung szerkesztőségében, ahol tiltakozott a vád ellen.

— Soha rendőrségi besugó nem voltam — mondotta Hódy — a kommunisták csak azért vádolnak engem, mert egyeseket közülük lepleztem, hogy agitációs pénzeket a maguk céljaira fordítottak.

Az Arbeiter Zeitung azt a megjegyzést fűzi Hódy nyilatkozatához, hogy nincs módjában igazságot tenni Hódy és a bécsi magyar kommunisták között és nem tudja megállapítani, hogy Hódy mond-e igazat, vagy pedig a vádlói. A kommunisták viszont azt hangoztatják Hódy vallomásaival szemben, hogy ő

ebben a nyilatkozatában is valótlanságot állít, mert sokasem leplezett le kommunistákat, ellenkezőleg, mindig lelkes kommunistának mutatkozott és minden módon igyekezett a bécsi kommunisták vezetői kegyébe beférkőzni.

Az Arbeiter Zeitung közleménye alapján a budapesti lapok rendőrségi tudósítói kérdést intéztek dr. Hetényi Imre főkapitányhelyetteshez arra vonatkozólag, hogy csakugyan Hódy Géza volt-e a Rákosi-ügyben a rendőrség besugója.

— Erre vonatkozólag — mondotta Hetényi — sem pro, sem kontra nem nyilatkozhatom. Ebben az ügyben a rendőrségnek egész csomó detektívje nyomozott külföldön és nem tudhatom, hogy azok kikkel tárgyaltak, kiktől szereztek be információkat.

A főkapitányhelyettes-detektív főnök kitérő válaszából a budapesti lapok arra következtetnek, hogy Hódy Géza csakugyan szerepe volt Rákosi és társai letartóztatása körül.

Radics küzdelme a horvát bánokkal

Radics István önéletrajzának folytatása — A horvát parasztpárt első választási sikerei — Első szembenállás a pribicevicsi politikával — Újabb letartóztatások, újabb börtönök — A Csuvaj bán elleni merénylet

Abban az időben a horvát-szerb koalíció kibékült Pesttel és dr. Tomasić egyetemi tanár lett a bán. Az új bán nagyon érdekelte a parasztpártot, nem annyira az írott program mint az, hogy én azt máriól-holnapra hogy fogom a gyakorlatban megvalósítani. Hosszú megbeszéléseim voltak vele, melyek azal végződtek, hogy Tomasić bán jelentette Pestnek és Bécsnek, hogy a parasztpárt, bár a militarizmus ellen és a svájci mintájú referendum mellett van, nem forradalmi párt, hanem kulturális kérdésekben konzervatív, különösen vallási tekintetben, — politikai kérdésekben liberális, különösen az alkotmányos szabadságjogok és a választójog tekintetében, konkrét szociális kérdésekben pedig radikális, amennyiben egyes kérdések már megérett a megvalósulásra. E beszélgetéseim terméke egy »Parasztpárt száz kérdésben és száz feleletben« című könyvecske volt.

Tomasić bán külön figyelmeltetett, hogy Pesten, de különösen Bécsben egész hatalmas ellenem beadott denunciaciót talált, melyek az antiszociális, a főpapság és a legkülönbözőbb pártok »hitkos tanácsosaitól« erednek, s hogy a denunciaciók azal az állítással végződnek, hogy a parasztpárt pánszláv és köztársasági egyidőben, én pedig a legveszélyesebb ellenelem vagyok a monarchiának.

Közben lényegesen kiterjesztették a választójogot. Ez leginkább Tomasić bán érdeme volt, aki 1910 május 28-án egyenesen Ferenc Józsefhez vitte fel a törvényjavaslatot Budára, szankció véggett, anélkül, hogy előzőleg jelentkezett volna Khuen-Hédervary miniszterelnök-nél. E választótörvény szerint a választók száma 48.000-ről több mint 200.000-re szaporodott s a legközelebbi, 1910 őszi tartott szavazásánál a parasztpárt 16.000 szavazatot és kilenc képviselőt kapott, közte öt áós-kapás parasztot. Ezt az erejét fel is használta

s ezért Tomasić bán a király leiratába felvette a parasztpárt néhány követelését is s már ugylátszott, hogy a parasztpárt a horvát-szerb koalícióval (ennek vezetője Pribicevics Szvetozár volt) fogja támogatni Tomasićot. Az említett feudális-reakciós és klerikális körökből eredő denunciaciók azonban nem szüntek meg Pesre és Bécsbe érkezni, csakohoz ezentúl Tomasićot is belevonták, azt mondva, hogy ő se különb Radicsnál, ha nem rosszabb nála. Hogy ezeknek a kellemetlenségeknek véget vehessen, Tomasić lezárattott, bár a szabó még nem volt feloszlatva. Amikor leaktartak tartóztatni, én Medjagutcai házámban elrejtettem, azt mondva, hogy csak fégyveres erőszaknak engedek. Hogy botrány ne legyen a dologból, dr. Sporcics rendőrigazgató elállt a letartóztatástól, de kijelentették, hogy letartóztatnak, mihely felosztják a szabórt. Sikertlenn azonban elbujnom teljes hat hétig, míg a választási harc tartott s mihelyt a »Narodne Novine« (a horvát hivatalos lap) közölte, hogy Ludbregon megválasztottak, előjöhettem rejtékhelyemről.

A »Szláv Könyvkereskedés« alapítása

Ezidő tájt alapítottam feleségemmel a »Szláv Könyvkereskedés«, mely ma is fennáll s feleségem tulajdona (Jurisics-utca 5. sz. alatt). A szükséges pénzt — 5000 koronát — egy cseh barátom, Lodomka Ferenc adta kölcsön betáblázásra. Éppen akkor jött Zagrebba, letelepedett az én szomszédságomba és nagyon sajnálta, hogy folytonos irodalmi és politikai tevékenységem közepette feleségemmel és gyermekimmel állandóan nyomorogtam. Ő azt tanácsolta, hogy ne csak irjam, hanem adjam is el könyveimet, mert a könyvkereskedésből sokkal jobban megélhetek mint irodalmi munkásságomból.

Alig rendeztük azonban be 1911 no-

vemberében a könyvkereskedést, amikor Tomasić utóda, Cuvaj királyi biztos feloszlatta a szabórt egy a »Narodne Novine«-ben közzétett hirdetésműnyel. A rendőrség a hivatalos lap még nedves számával bejött a könyvkereskedésbe, erőszakkal elcipelt a fogdába és nemsokára elszállított az osijeki ügyészség fogházába. Ott 1912 augusztusig maradtam, amikor ismét visszaszállítottak Zagrebbe. Itt ki kellett töltenem egy büntetést, melyet közben valahol az iratok közül kikerestek s a bíróság az ítéletet jogerőre emelkedéséig nem helyezte szabadlábra (Egy Szokolics dr. nevű kerületi előjáró azzal vádolt és a vádat vele együtt esküvel erősítette néhány közönségi jegyző, hogy én ellene, a hatóság elleni erőszak büntetést követtem el.)

Közben feleségem a negyedik gyermeket hozta a világra s én két kislánnyal, a 12 éves Milicával és a 10 éves Máriával, úgy, rövidlátó ember létemre, magam vezettem egy ideig a könyvkereskedést, míg feleségem ismét neki nem állt a munkának oly kitaratással és ügyességgel, lánykáim segítségével, hogy egy év múlva már aktív lett a könyvkereskedés és lassanként kialakult szabad existenciám.

Küzdelem a merényletek és jorradamok ellen

Ekkor történt Jukics merénylete Cuvaj királyi biztos ellen is. Én egy ideig együtt voltam bezárva Jukicsal és állítólagos bűntársaival, a hírhedt bomba-affér vádlóival. Volt alkalmam mindnyájukkal beszélgetni s megtudtam tőlük, hogy a terrorista ideákat Beogradból hozták, a »Slovenski Jug« nevű szerb akadémikus egyesület köréből, mely ezen a címen lapot is adott ki. Én természetesen erről nem szóltam senkinek, csak néhány megbízható politikai barátomnak, mert tudtam, a horvát és szerb ifjúság a nemzeti felszabadulás idején töltött, és hogy a magyar zsarnokság és az orosz reakció aprólépra jöközöl nyomása alatt, egy ilyen fiatal és egészséges népnél, mint a horvátok és szerbek, el kell lenni a végső ellenállásnak még merényletek formájában is, engem azonban nagy gonddal töltött el ez az ügy azért, mert már akkor meg voltam győződve, hogy terrorakciók nagy nemzeteket is borzasztóan hátravethetnek, kis nemzeteket pedig teljesen tönkretelhetnek.

Az író büne

Rágyújtotta a házat családjára egy német novellista

Berlinből jelentik: Petschkau Emil 69 éves ismert író feleségét azzal vádolta, hogy viszonya van hetedik leánya férjével. Emiatt örökös volt a veszekedés a családban. Gyermekait azzal gyanúsította Petschkau, hogy ki akarják forgatni vagyonából. Három hét előtt az asszony elmenekült férje házából és végénél talált menedéket. Közvetlenül utána a felnőtt gyermekek is elköltöztek atyjuktól, aki magára maradt. Hétfőn a legöregebb leány, aki vidéken van alkalmazásban, visszatért Berlinbe s addig beszélt atyjának és anyjának lelkére, hogy béküljenek ki, míg az egész család összejött a villában és megtörtént a kibékülés.

Az asszony és négy gyermeke még kedden visszaköltözött a villába. Szerdán reggel arra ébredt a család, hogy a házban gyanus füstszag van. Petschkauné és gyermekei elremülve látták, hogy a villa tetőzete alól lángok csapnak elő. Kimenekültek a házból a kertbe s akkor vették észre, hogy minden gázcsp nyitva van és az egész házat nehéz gázcsp árasztotta el. Hamarosan értesítették a tűzoltóságot, amely elejét vette a tűzvésznek, Petschkau Emilt pedig a rendőrség letartóztatta. A szerencsétlen ember négy helyen a padlason tüzet rakott és felnyitotta a házban az összes gázcspokat, hogy családját kiirtsa.

Fasiszták véres éjszakai rombolása Firenzében

Bosszu a meggyilkolt fasiszta vezérért

Rómából jelentik: A hétfői fasiszta tüntetések, amelyeknek során a firenzei fasiszta direktorium titkárát agyonlőtték, újabb zavargásokra vezettek. Kedden éjjel a fasiszták Firenzében nagyarányú és véres zavargást rendeztek. A híresztelések, amelyek hitelességét még nem lehetett megállapítani, borzalmas képet adnak az eseményekről. E hírek szerint a fasiszta párt titkárának meggyilkolása után a mozgósított fasiszták körében szétszórták a poszkribáltak jegyzékét, amelyen jobbra ismert firenzei szabadkőműves polgárok és ellenzéki férfiak szerepeltek.

A fasiszták éjjel betörték üzletekbe, lakásokba, irodákba, amelyeknek tulajdonosai szabadkőművesek voltak és a lakásaikba bezárkózott ellenzéki férfiakat is megtámadták. A hírek szerint az *Avanti* levelezőjét, *Concolot* oly súlyosan bántalmazták, hogy kora reggel a kórházba szállítása után meghalt. *Vilati*, volt szocialista képviselő hasonlóképpen járt. Reggel az egész város a pusztulás képét mutatta. Az uccák teljesen naptelenek voltak.

A Nagy Oriens szabadkőműves páholy nagymestere nyílt levélben jelentette be, hogy a firenzei események miatt a firenzei és környékbeli páholyok feloszlanak.

Szerelem

a börtönajtón keresztül

Kitűzték a főtárgyalást a becskerekiki gyilkos tisztviselő ügyében

Május 26-án történt... Tavasz volt, a szerelmek és titok májusa... Ki tudja, hogy volt? Az éjszaka hallgat még némában, mint a holttest, a gyilkos pedig nem akar, nem tud már emlékezni a titok-éjjel véres borzalmaira, a rideg cellában egyre szerelemről beszél.

*

Szopcsák Lajos becskerekeli kereskedő *Klotton* Gizellának, a cukorgyári portás 16 éves leányának udvarolt. A lány jó szívvel fogadta *Szopcsákot*, később azonban elhidegült tőle és *Jakabos* László 20 éves magántisztviselő udvarlását fogadta. *Szopcsák* helyett *Jakabos* járt ki a cukorgyárba, de — május 26-án — *Szopcsák* újból fölkereste régi ideálját és *Klottoné*knál vendégségben volt, aznap este *Jakabos* is. A vendégtársak között nem volt komolyabb összetűzés és *Jakabos* éppen *Szopcsák* kérésére indult el 10 órakor hazafelé, míg *Szopcsák* még egy óráig ott maradt, aztán elindult ő is. A cukorgyártól az Écska-uccáig jutott, — ott találták holtan késő éjszaka. *Jakabos* László szurta agyon egyetlen késszurdossal. A becskerekeli ügyészség vádiratában, amely néhány nappal ezelőtt készült el, előre megfontolt szándékkal elkövetett emberölés büntetével vádolja a négy hónap óta vizsgálati fogságban levő gyilkost.

Jakabos László védelmét dr. *Mrkcsics* József ügyvéd vállalta el és a védelem a vádirattal szemben azt igyekszik bizonyítani, hogy *Jakabos* nem *Szopcsákra* várokozott, hanem csak azért sétált az uccán, mert izgatottságában nem tudott lefeküdni. Életlenül találkozott és — a védelem szerint — kétségtelenül az elhagyott *Szopcsák* volt a támadó és nem a leány kegyeit élvező *Jakabos*.

A véres szerelmi tragédia annak idején rendkívül nagy szenzációja volt Becskereknek, mert nemcsak a szép *Gizi*, hanem két udvarlója is általánosan ismert alakjai voltak a becskerekeli fiataloknak és a főtárgyalást, amelyet október 15-ére tűzött ki *Bunics* Ivó, a törvényszék büntető tanácsának elnöke, szokatlanul nagy érdeklődés előzi meg.

Az általános érdeklődésben talán csak egyetlen egy becskerekeli fiatalember nem osztozik: *Jakabos* László — a gyilkos. Amikor megkapta a vádiratot, amikor

közölték vele a főtárgyalás napját, a lehető legközönyösebb maradt és kijelentette, hogy mindez őt kevésbé érdekli, fontos csak az, hogy szereti-e még a *Gizi*. Valaki *Jakabos* látogatói közül megmondta neki azt is, hogy az ügyészség által minősített büncselekmény büntetése halál, de *Jakabos* Lászlót ez a szörnyűségesen nehéz, fájdalmasan ke-

mény szó sem ingatta meg.

— Mindegy, hogy elítélnek-e vagy sem, *Gizit* szeretem és csak azt kívánom, hogy ő is szeressen engem...

*

Szerelem a börtönajtón keresztül... *Regénynek* romantikus, szindarabnak hatásos, de az élet realitásában a paragrafusok állítanak tilalomfát elébe.

Sztojkov Mózes volt bácsmegyei alispánt öt évi fegyházra ítélte a novisadi semmitőszék

Arsenovicsot egy évre, Zundarovicot tiz hónapra, Stavelt hat havi börtönre ítélték — Sztojkov sirva fakadt az ítélet hallatára — A védők ujrafelvételt fognak kérni

A novisadi semmitőszék büntetőtanácsa előtt szerdán délelőtt kilenc és fél órakor hirdették ki az ítéletet Sztojkov Mózes volt bácskai alispán bűnügyében.

Dr. *Dimsics* Alekszandar, a semmitőszék alelnöke, a büntetőtanács elnöke féltízóra vonult be a tanács-terembe, ahol már a nagy port felvert per valamennyi vádlottja, védőikkel dr. *Hadzsi* Kozma, dr. *Matics* Mita, dr. *Micsatek* Lajos és dr. *Bednaics* Davorin ügyvédekkel izgatottan, szinte lélekzetviasszafojtva várták a legfelsőbb bíróság ítéletének kihirdetését.

Dr. *Dimsics* Alekszandar elnöksiri csendben olvasta fel a semmitőszék ítéletét.

Sztojkov Mózes volt bácsmegyei alispán büntetését másfél évi börtönről öt évi fegyházra emelte fel, *Zundarovic* Vladimir volt bácsmegyei tisztviselőnek másodfokon kiszabott tiz havi, *Arsenovics* Nikola volt bácsmegyei főjegyzőnek egy esztendei és *Stavel* Pavle kőbányaigazgatónak hat havi börtönbüntetését helybenhagyta, illetve a másod-

foku ítélet ellen beadott semmiségi panaszokat elutasította.

Majdnem egy teljes óráig tartott a terjedelmes indokolás, amelynek felolvasásába gyakran belecsuklott *Sztojkov* Mózes hangos sírása. A többi vádlottat is teljesen lesújtotta a jogászörök előtt is nagy feltűnést keltő szigorú ítélet, amelynek elhangzása után az elítéltek összeroppanva támolyogtak ki a teremből.

Sztojkov Mózes csak a karfába támaszkodva tudott lejönni a lépcsőn.

A védők egyike azt mondta a *Bácsmegyei Napló* munkatársának, hogy a harmadfoku ítélet dacára sem vesztette el a reménységét, mert perújítást fog kérni, mivel elképzelhetlennek tartja, hogy akkor, amikor a legfőbb számszék összesen csak másfél fillér hiányt állapított meg, akkor öt évi fegyházat szabhasson ki a bíróság. Új bizonyítékok merültek fel a vádlottak ártatlansága mellett, — mondotta a védő — és ez alapon kéri a per ujrafelvételét.

A Bácsmegyei Napló cikke miatt hívták vissza a berlini magyar követet

Diplomáciai bonyodalmat idézett elő a kopenhágai „Kisebbségi Világszövetség“ leleplezése

Budapestről jelentik: Nagy feltűnést keltett a magyar kormány az a hivatalos közlése, amely *Emich* Gusztáv berlini magyar követ visszahívásáról és nyugdíjaztatásáról számolt be. A berlini magyar követ bukása egészen váratlanul következett be és azt a *Bácsmegyei Napló* egyik cikke idézte elő. *Emich* Gusztáv követ távozásának okáról a budapesti *Mai Nap* című estilap a következőket írja:

— A bukás előzményei visszanyulnak a nyári hónapokba. Akkoriban hangzatos cikkek jelentek meg egyes budapesti lapokban, hogy dr. *Tyrnauer* István és *Csury* László magyar újságírók Kopenhágában megalakították Európa nemzeti kisebbségeinek ligáját és nagyszabású akciót terveznek az elnyomott népek érdekében. Az utódállamokban megjelenő magyar napilapok nyomában utánajártak a dolognak és a *szabadkai Bácsmegyei Napló*, a *jugoszláviai magyarság nagy orgánuma*, leleplezte, hogy tulajdonképpen két fiatal álhírlapíró vállalkozásáról van szó, akik így akarnak pénzt szerezni az egyes kisebbségi szervezetektől. *Tyrnauer*ről többek között azt is kiderítették, hogy a doktori címet is jogtalanul használja. Erre csak a pesti lapok, melyeket *Tyrnauer*ék színes tudósításokkal félrevezetettek, közölték, hogy megtevésztés áldozatai voltak és megírták, hogy *Tyrnauer*ék akciója pusztán a két álhírlapíró anyagi érdekeit szolgálja. Ez a botrány buk-

tatta meg *Emich* Gusztáv berlini magyar követet. Ugyanis *Emich* követ szintén felült *Tyrnauer*éknek és az álhírlapírókkal a követség hivatalos helyiségében előkészítő konferenciákat tartott.

A *Tyrnauer*-cég kopenhágai szereplése — mint ezt a *Bácsmegyei Napló* »Valami büzlük Dániában« című cikkében megjövendölte — botrányba fulladt és komoly diplomáciai bonyodalmakra vezetett. A dán sajtó, különösen néhány németellenes dán lap nyomozni kezdett abban az irányban, hogy a két magyar szélhámos kinek a megbízásából tartózkodik Kopenhágában? Egyik lap *Stresemann* német külügyminisztert vádolta meg azzal, hogy ő küldte a magyar szélhámosokat a dán fővárosba kémkedni és ezt a cikket csaknem minden párisi lap leköszölte. A botrány kitört, a német külügyminisztérium a berlini magyar követségre háritotta a felelősséget és — *Emich* közbelépésére — hiába vonták meg *Tyrnauer*től és társától a szubvenciót, ez már nem segített. A dán lapok a berlini és budapesti sajtó közvetítésével átvették a *Bácsmegyei Napló* cikkét a »Kisebbségi Világszövetségről« és megírták, hogy *Emich* berlini magyar követ áll annak háta mögött.

A magyar kormány, hogy a komolyabb diplomáciai bonyodalmakat elkerülje, visszahívta *Emich* követet és helyére *Kánya* Kálmán külügyminiszter-helyettest nevezte ki berlini követté.

Miniszteri biztos vizsgálja meg a becskerekeli diáksztrájk okát

A diákok szerdán reggel megjelentek az előadásokon

Becskerekről jelentik: A becskerekeli gimnázium diákjainak sztrájkja szerdán reggel véget ért. A diákok valamennyien megjelentek az előadásokon, amelyek minden zavaró incidens nélkül folytak le.

A sztrájk ügyének megvizsgálására szerdán délután Becskerekre érkezett *Kangrga* Jován közoktatásügyi inspektor, akit a közoktatásügyi miniszter azzal a feladattal küldött le, hogy az afférról részletes jelentést adjon be. Az inspektor, megérkezése után hosszabb megbeszélést folytatott a gimnázium igazgatójával, aki ismertette előtte a sztrájk okát és körülményeit. *Kangrga*, értesülésünk szerint az affé ügyében a diákokat is meg fogja hallgatni, hogy az ő panaszaitól is jelentést teheszen.

A gimnáziumi diákok különben még addig nem memorandumot küldtek a közoktatásügyi minisztériumhoz, amelyben kérték, hogy küldjön ki valakit az ügy megvizsgálására. A memorandumban a diákok azt a kívánságukat fejezték ki, hogy a minisztérium tegye lehetővé, hogy az affér folytán az iskolából kizárt *Mestrovics* Gyura, aki kitünő magaviseletű és jó tanuló, tovább folytathassa tanulmányait.

A vajdasági városok amerikai kölcsöne

Ujra megkezdődtek a kölcsöntárgyalások

Becskerekről jelentik: A vajdasági városok szövetsége — mint ismeretes a C. T. Richard et Comp. newyorki céggel tárgyalásokat folytatott nagyobb dollárkölcsön érdekében, amelyet a városok maguk között felosztottak volna. A tárgyalások nemrégiben eredménytelenül félbeszakadtak és már az volt a helyzet, hogy a városok szövetségének végképp le kell mondani a dollárkölcsönről. Ebben az ügyben most váratlanul kedvező fordulat állott be.

Az amerikai cég, amely annak idején tiz millió dollár kölcsönt ajánlott fel a vajdasági városok részére, most értesítette a szövetséget, hogy hajlandó folytatni a kölcsön-tárgyalásokat. Dr. *Margán* Vladimir pan-csevói polgármester, aki annak idején magára vállalta a kölcsönügy lebonyolítását, október 1-ére Beogradba hívta össze a vajdasági városok szövetségét, hogy együttesen tárgyaljanak az amerikai cég megbízottjával.

A cég megbízottja *Furtinovic* beogradi mérnök Becskerekén járt, ahol tárgyalásokat folytatott *Alexics* Bogoljub polgármesterrel. A tárgyalások folyamán közölte *Furtinovic* mérnök, hogy a kölcsönből Becskerek város negyven millió dinár összegig részesülhet. Aziránt is érdeklődött, hogy Becskerek mire fordítaná a kölcsönt. A polgármester kijelentette, hogy amennyiben a kölcsöntárgyalások eredménnyel végződnek, a Becskerekre eső kölcsönösszegeből utakat építenének, vízvezeték, csatornázást létesítenének, felépítenék a tervezett színházépület, munkás- és tisztviselőházakat, valamint a vásárcsarnokot.

DRÓTKÖTELEKET
szigetelt és csupasz rézhuzalokat,
izzólámpaszínókat, antenadrótokat, ólomkábelket elsőrendű minőségben, jutányos áron
szállít a Novissadi K. helygár (Radnička ul. 2.)
Telefon: 121. 443

SZUBJEKTIV KRÓNIKA

VADÁSZNI VOLTAM ma délután kint az őszi tarlón. De nem jött se vad, se madár, semmi, csak kóboroltam a sárgult, elárvtú réteken és lóbáztam kezemből a flobert, mint a sétapálját. Szénászekerek mentek el melletttem és a sósém látott emberek mind alázatosan megsüvegeltek. Ez a fisztelet a puskának szült, amely halált szór és védelmet ad, a fegyvernek, amely barát és ellenség. Nem is tudom miért mentem tovább, valami küldött, hívott előre, oly jó volt ez a bizonytalan csavargás a kövér barázdákban, amely puha és zsíros, akár a sarki kófa háta. És szitakötők keringőztek álmosan a kalapom körül. A tó partján egy nagy béka sütkérezett. Olyan nagy és szép béka volt, egy race, még a hentergésében is nemes és előkelő és énekelt önértékes basszusban:

— *Koaxbrekeke, kutykuruty!*

Talán nem is volt igazi béka, talán egy elátkozott legény volt, vezeklő varázsló, vagy embergyűlölő, aki idemene-kült a tó népei közé, a nád országába? Csak pihent és nézett rám kedvesen, melegen és hunyorgott. Én visszakaesintőttem barátságosan, direkt kacérkodtunk egymással, aztán felkaptam a puskát, megcéloztam a szép smaragd szeméit és befelöttem. Ezer darabra ment szét, vagy talán még többre, na ezt már nem lehetett volna összeszedni és a lábait az égre rugta, mint az alvó lány, aki rosszat álmodik. Mint egy gyorsvonalat összeütközés után, olyan romhalmaz lett belőle. Miért öltöm meg? Nem tudom. De meg kellett ölnöm. És olyan jó volt ölni. Ó, vajon megszületett-e már a hóhér, aki majd az én nyakamra teszi a köteleket?

*

VÉNKISASSZONYOK ültek melletttem a kis sétatéri padon, sovány mellükre fektete hársnypruszlik szorult, karsu lábszáraikat a bő, harangalakú szoknya alá rejtették és a fejükön fakó, sárga szalmakalap imbolygott, mint papirhajó a viharban. Jaj, öreg kisasszonyok, verset kéne írni rólyuk, haragosat, szomorut, a vénség fáradt méríöldkövei ök, utolsó előtti állomások és utolsó előtti állomásuk a fel nem szentelt nási ágy. Az ölük nyugalmas kandalló, hideg, csak éjszakánként zúgnak benne vad forgószelek és ver dühödő riadót a vér: az elnem csókoló csókóért. És szívükben örök rővidzárlat az elszalasztott férfiakért. Ó, a vénség lárvája alatt milyen grimaszok lapulnak? háboruk, imák, temetések és sohasem volt lakodalmak. Minden ráncuk csufolódo jelbeszéd és szomorú gyávaságok rendjele a szűzességük, mit megőriztek a halálnak. Szégyelni kéne ezt az ékszert, letagadni és nem lobogtatni hengegön, mint a győzelemi zászlót! Bár ölték volna meg inkább szopós korában, vagy céda lett volna inkább, sok szeretővel, kórral, korai halállal, de száját véresre marták volna férficsókók és méhe kicsi templomában feltámadt volna az elvetélt mag.

Hogy ülnek itt napivó, üveges szemekkel! Sajnáni, vagy gyűlölni kell-e őket? Nagy bűnösök ök mind, haláluk százszor jobban fájjon minden más halálnál és mi elől gyáván megintottak: az anyaság kinja egésze őket a túlvilágon!

*

MENNYI KEDVES csuda van ebben: felülni este, sötétben a vonatra és reggel egy új városban ébredni, ahol a levegő is más, a tornyok, a kövek és a falevelek. Itt is vannak: néni, bácsik, gyerekek, lányok, fiúk és a drótkon madarak ülnek. Mi fájdalomabb: az érkezés öröme, vagy a távozás szomorúsága? De nagy lidérc is az élet. Nagyobb a sasnál, nagyobb a repülőgépnél is. Köröskörül hálók és nem lehet kitörni se jobbra, se balra. Ugy demoralizál a tudás: porból lettem és minden tettemet a vér diktálja. Vesszöt futok és szerelmes perceimben kicsúfol az álom. Kémi folyamatok mennek végbe bennem és oly neveléses lenne, ha azt mondanám: ez én vagyok. Én a teljes, az egy és oszthatatlan. Becsülni kell az életet? Vagy belegaloppozni örült csatákba? Minden ut a Nagy

Gödör felé vezet. Ki fél tőle? Miért a düh az arcomon? A roppant indulat és karom a magasba lendül, mint a villám? Egyszer majd én is csendes öreg leszek, nagy palota mélyén ér el, vagy az árok partján — és a tapasztalataim tankjával gázolok véresre mindent, ami fiatal. Ó, a tegnap kinyújtott kezem se tudom már elérni! A számból majd nyál csurog és menyecskenéző szememre a hályog huz papaszemet.

Elárítottam magam és azóta úgy mérem ki magam kílóra, mint a mészáros a húst, röffel a felkém, mint a kereskedő a selymet. És árveréseket is tartok időnkint a lelkiösmeretemen: ki ad többet érte? Az *Élet* az ur, akinek szolgálatába szegődtem hü cselédként. A nyakamon csinos mási és finom láncoska. Hohó, hogy fog nézni majd egy napon öfenségre, ha késsel ugrom a torkának és megfizetek neki mindenki helyett.

(t. i.)

A főbiztos autója

Javaslat a Seipel-kormány vád alá helyezésére

Bécsből jelentik: A költségvetési bizottság mai ülésén Schigl szociáldemokrata képviselő az 1924-iki állami kiadások és bevételek kimutatása alapján megállapította, hogy Zimmermann főbiztos szolgálati autójának üzemi költségeire tizenöt millió korona összeg volt beállítva, amelyet a költségvetési előirányzat nem irt elő. A képviselő tiltakozott az ellen, hogy az akkori Seipel-kormány a költségvetést így tullepte s hangoztatta, hogy a Seipel-kormány ezért felelősségre vonandó. Bejelentette, hogy annakidején a plénumban való tárgyalás során javasolni fogja a kormány vád alá helyezését.

Waber alkancellár elismerte a költségvetés tullepését, amely azonban csak egyetlenegyszer történt meg és hangsúlyozta, hogy a legközelebbi költségvetési évben a főbiztos kiadásait az előirányzathoz fogják szabni.

Schigl képviselő arra való tekintettel, hogy a legújabb genfi megegyezések értelmében a főbiztosi ellenőrzés már a jövő évben véget ér, javasolta a „főbiztos” című költségvetési tétel teljes törlesztését.

Waber alkancellár a javaslat ellen foglalt állást, mivel ezek a kiadások a genfi megegyezések értelmében maguktól is lényegesen csökkennek.

A szavazás során úgy a főjavaslatot, mint a feltételes javaslatot elvetették.

Bántalmazták-e a budapesti rendőrségen a letartóztatott kommunistákat?

Nyilatkozik a főkapitányhelyettes és a Times munkatársa

Budapestről jelentik: A budapesti Népszava szerdai számában megírta, hogy minden cáfolat ellenére a letartóztatottakat megverték a rendőrségen. Ezzel kapcsolatban Hetényi Imre főkapitányhelyettes a következő nyilatkozatot tette:

— Mikor Rákosi és társai a rendőrség kezébe kerültek, a rendőrség már mindent tudott és így nem kellett kényszereszközökkel a vallomást kicsikarni belőlük. Elszállításuk alkalmával valamennyit rendőrorvossal vizsgáltattuk meg és valamennyien sértetlenek voltak, kettő kivételével, de azt is megállapították, hogy az ezeken talált zuzódási nyomok abból az időből valók, amikor még nem kerültek a rendőrség kezére.

Nyilatkozik ebben az ügyben Croker, a Times budapesti tudósítója is, aki a foglyokat a rendőrségen meglátogatta.

— A szobába belépve, — mondja Croker — körülbelül harminc-negyven főből álló csoportot találtam, a

lehető leggyűrűttebb, legzüllöttebb külsővel, azonban verésnek semmiféle külső jelét nem fedeztem fel rajtuk. Őszintén szólva, züllöttebb, visszataszítóbb embereket egy csoportban eddig még sohasem láttam. Csehov és Gorkij forradalmár-alakjaira emlékeztettek, akiket a fogságban eltöltött idő és a borotválatlanság még zordabbá tettek. Rákosi és Weinberger nem voltak a csoportban.

Uj tömegirtásra készül a Cankov-kormány

A bolgár politikai elitéltek felhívása az Emberi Jogok Ligájához

Párisból jelentik: Az Emberi Jogok Ligájának párisi központjához a szófiai politikai üldözöttektől felhívás érkezett, melyben kétségbeesett szavakkal jelentik be, hogy a Cankov-kormány és a vele szövetséges katonai és fasiszta-ligák új politikai tömeggyilkosságra készülnek. A felhívás szerint a Cankov-kormány már össze is állította azoknak névsorát, akiket ki akar végeztetni. A listán munkások és parasztok nevei szerepelnek tömegesen, főleg azok, akik jelenleg is letartóztatásban vannak, vagy a vészbíróóságok által halálra vannak ítélve. A felhívás szerint a kormány a gyilkosságokat a börtönökben, tehát nyilvánosság kizárásával akarja véghezvinni.

Miután ehhez a művelethez a kormány már nem tartja elég megbízhatóknak a régi börtönőröket, a fogságokban megkezdtek az örök kicserélését. A börtönőrök helyét fokozatosan a kormány felbérelt emberei foglalják el. Állítólag ezeknek a feladata lesz a foglyok legyilkolása. A felhívás beszámol arról, hogy Várnában a fegyőröket helyettesítő fasiszták már három foglyot agyonlöltek. A kivégzéseket különböző ürügyek, szökési kísérlet, lázadás címén akarják végrehajtani.

Letartóztatták

a noviszadi Szrnoo egyik vezetőjét

Bombát találtak nála

Megirtuk, hogy a noviszadi rendőrség letartóztatta és az ügyészség fogságába kísérte Szabljár Milán autóméchanikust, a Szrnoo lapjának, a Szradija-nak felelős szerkesztőjét, mert az a Venezia kocsmában késsel a kezében leszurással fenyegette meg mindazokat, akik barátját, Pecsvarac Tosót, a Szrnoo vezető tagját feljelentették.

Mint Noviszadról jelentik, szerdán letartóztatták és az ügyészség fogságába szállították Pecsvarac Tosót is, mert október másodikán éjjel a Venezia vendéglőben, ahol dr. Cseremov György városi orvosát, a Szrnoo elnökével és Trifunovic Voja begradi csetnikvezérrel mulatozt, a sebéből bombát vett ki, amiről a megriadt vendégek elfutottak.

A rendőrségen Pecsvarac eleinte mindent tagadott, később azonban beismerte, hogy a bombát 1919-ben a térparancsnokságnál szerezte, ahol mint írrok volt beosztva.

A vizsgálat ebben az irányban megindult. Pecsvaracot átadták az ügyészségnek. Pecsvarac 1922 júniusban a noviszadi bejelentő hivatalban a rendőrkapitány által aláírt utigazolványt lopott és azt Weiszkrón József névre kitöltötte és Weiszkrónnak odaadta. Ezért 1922 december 5-én egyhavi fogságra ítélték.

A százesztendős faggyugyertya

A befőttes üveg titka

A százesztendős vasut után most került sor a faggyugyertya centennáriuma-nak megünneplésére is, amelyről a villanyvillágítás korszakában sem felejtkezett meg a hálás utókor. Párisban vigmultságok keretében emlékeztek meg Chevreul apóról, aki 1825-ben készítette el az első gyertyát. A Montparnasse ifjúsága a legtarkább jelmezekbe burkolva a felismerhetetlenségig, táncleptésekben, zeneszó mellett vonult fel a Szajna-parti metropolis bohémnegyedében, ahol hatalmas diadalkaput állítottak fel a faggyugyertya emlékére.

Chevreul apó 1803-ban, tizenhétéves korában került Vanquelin laboratóriumaiba, mint segéd-preparatőr. Egy nap Vanquelin Roulen városából kapott egy befőttes üveget, amelyben valami zsíros anyag volt. Hogy kitől jött a csomag, nem tudta, a mellékelt levélben csak annyi állott, hogy ezt a zsírt a tudomány érdekében analizálja. A tudós féretette a befőttes üveget, tartalmával együtt és feléje se nézett többet.

Egy év után a lim-lomok között rábukkant az ifjú Chevreul és észrevette, hogy a massa közepén valami sárgás anyag kristályozódott ki. A fölfedezéstől kezdve Chevreul azon fáradozott, hogy az anyag összetételeit megállapítsa és végül 1823-ban sikerült neki a stearint izolálni. Két évvel később, 1825 januárjában, Gay Lussac segítségével elkészült az első faggyugyertya, amelyet nem egész száz év alatt má elért a találmányok közös sorsa. Megölte a petróleum, a gáz, a villany.

Egészség és boldogság

mama és gyermeke a tisztaság üdítő érzetében, frissesség-től sugározva, ápolva és gondozva. Örömteli egészség nevetve mutatja a ragyogó foggyöngyöket.

A Kalodont fogkrém minden-napi használata a legbiztosabb módja, hogy fogaink épségét és szépségét megőrizzük.

HIREK

A csók

A férfi ott állt az ablaknál és nézett le az uccára. Széttérpesztett lábakkal, mellén összefont karokkal, széles vállal, mozdulatlanul. Mozihős, leányalom, asszonyábránd.

Az asszony nyugtalanul mozdult meg a pamlagon. Selyempongyolája beszélt csak sziszegő-hivogatón. A szája mellett két keserű ránc biggyedt le. A férfi nem akarta észrevenni. Haragos lendülettel tiporta bele a cigarettaját a kis kínai hamutartóba. Meg is csörrentette a tányérkát. A férfi széles válla árnyékos-feketén takarta el az ablakot. Az asszony felkönyökölt a pamlagon. A szája dideregve izzott. Milyen jó volna most egy csók! Milyen régen nem csókolta már meg olyan forrón, paráznál, mint mikor először engedte be ide, míg az ura odalent a kis sötét fűszer- és petróleumszagú boltban mérte a portékát, hogy neki legyen selyempongyolája, amiben tetszhetik majd ennek a mozihősnek, ennek a furcsa, izgató nagy darab embernek. De úgy látszik, már nem tetszik. Már kihullt az életéből. Az asszony tekintete riadtan tétovázott a férfi mozdulatlanul feszülő hátán. Hát mi történt?

A férfi a szemközti házat nézte. A szél visítva játszott a sárga borbélytányérokkal. Egy csenevész fa ágai koppanva verődtek össze. Most nyílt a kis magánház kapuja. Egy finom kis keztyűs kéz simult rá a tiszta rézkilincsre. Fekete bundába csavarva, illatos-fiatalon, egy lány lépett ki a kapun. A férfi közelebb tapasztotta a szemét az ablaküvegre. Hátha fölne. Majd köszön neki az ő hódító, elegáns mosolyával, ami eddig is mindig olyan jól bevált. Hogy játszik a szél a hajával, mint kis aranylobogóval. Most összébb huzza magán a bundát. Alul kivillan a karsu két finom boka. A férfi egészen megfélekedezik róla, hogy ő most egy megunt asszony szobájából csinálja mindezt a hevülő, izzó gimnázista-komédiát. Röpken, kegyetlenül még el is mosolyodik.

A szívére zuhan a gyönyör. A lány most fölne az ablakra. Rányítja nagy barna szemét, mint két riadt bogarat. Azután visszahull a tekintete az uccára. Dacos-komolyan megy tovább. Nem néz vissza az ablakra. Pedig ő köszönt is. Mosolygó, finom fejbiccentéssel, mint a hogy a moziban látta a multkor azon a filmen, amelyiken a nagy Valentino olyan utolérhetetlen volt. És a kislány nem köszönt vissza. Borzasztó, rettentés. Mi lesz vele. A kis lány nem köszönt. Hm! Szörnyűség! Egyszerre nyöszörgő, szerelmes kis férfibárába érezte magát hitványodni. Hogy ő még így tudjon lobogni! Hm, ki hitte volna!

Megfordult az ablaktól. Az asszony szomorúan, várón epedt feléje. No, ezt meg kell ajándékozni. Mintha koldusnak dobna valamit.

Odament az asszonyhoz. Átfonta a karját a nyakán. A feje odasimult az asszony arcához. A forró száj várón, remegően meredt föl rá. Igen, így csinálta multkor a nagy Valentino is. Éppen így. Most jött a csók. Paráznál, dühösen forrt rá a szája az asszony halás ajkára.

Egy hirtelen lendülettel felkapta magát. A kezét nyújtotta:

— Pá, drága! Pá!

És keserűre biggyedt szájjal, unott arccal libbent ki a szobából. Ő, a nagy ajándékozó.

Az asszony halás, könnyes arccal nézett utána. Kipirult mosolygón. A megajándékozottak aláztos mosolyával.

Odament most zördült a redőny. Zárták az üzletet.

A kis fűszerszagu férj fáradtan, kopot-tan csuszott be az illatos, puha szalónba. Mint valami furcsa, szomorú rongy. Vizes szemével vágyva nézte az asszonyt. A kőbor kutyának azzal a könyörgő nézésével, amelyik beletép az emberbe az uccán.

Az asszony halás akart lenni. Ajándékozó kedvében volt.

— Csókolj meg, öreg.

A fáradt, szomorú kis férj, amúgy fűszerszagu bujt oda feleségéhez. Nem volt ez mozihős, furcsa, izgató ember, mint az a másik, csak melege vágyó, munkában elsovadt bolond kis rajongó. Nem tudott az úgy csókolni, mint az a másik, dehogyan is tudott.

De most meleg volt a szája. Bűnösen, édesen meleg. Szegény kis fűszerszagu öreg elkönyvelte magának ezt a forróságot. Milyen szerelems még mindig ez az asszony. És még mindig ő belé.

(i. j.)

— A közoktatásügyi miniszter a királynál. Beogradból jelentik: A király Topolára való elutazása előtt szerdán délelőtt kihallgatáson fogadta Vukicsevics Velja közoktatásügyi minisztert, aki reszort-ügyekről tett jelentést az uralkodónak.

— Jovanovics Ljuba visszaérkezett Beogradba. Beogradból jelentik: Jovanovics Ljuba, a parlament volt elnöke, aki Splitben hosszabb ideig betegeskedett, szerdán Dalmáciából visszaérkezett Beogradba, a hol a radikálpártklubban megbeszélést folytatott a párt képviselőivel.

— Bácsmegyei főispán a belügyminiszternél. Beogradból jelentik: Petrovics Milivoj bácskai főispán, a ki hivatalos ügyben Beogradban tartózkodik, szerdán megjelent Maksimovics belügyminiszternél és referált a bácsmegyei közigazgatás aktuális ügyeiről.

— Változások a szubotica rendőrségen. A szubotica rendőrségen az iparhatóságot és az utlevélhivatalt új helyiségben helyezték el. Az iparhatóság ezentúl a második emelet 114, 115 és 116 szám alatti szobákban fog működni, míg az utlevélhivatalt a 104 szám alá helyezték.

— Községi választások a sziszeki járásban. Sziszekről jelentik: Vasárnap folytak le a sziszeki járásban a községi választások, amelyek a horvát parasztpárt nagy győzelmével végződtek. Gusztye községben a független demokraták, akik a nemzetgyűlési választás alkalmával ezerháromszáz szavazatot kaptak, a községi választásokon csak harminchét szavazatot tudtak elérni. Topolovácon a független demokratáknak, akiknek ott eddig egy községi képviselőjük volt, most összesen két szavazatot kaptak. Lekenikben és Martinka-Veszben ugyancsak a horvát parasztpárt jelöltjei győztek.

— Egyesítették a két becskerekeli tanfelügyelőséget. Becskerekéről jelentik: Becskereken eddig két tanfelügyelőség működött, egy megyei és egy városi. Az utóbbi hatáskörébe tartozott Becskereken kívül a novibecsei járás is. A közoktatásügyi miniszter most rendeletet bocsátott ki, amellyel a két tanfelügyelőséget egyesíti és közli, hogy a novibecsei járás részére külön tanfelügyelőséget fognak felállítani. Az új felosztással kapcsolatban, hír szerint nagyobb személynálváltozások lesznek.

— A szombori közigazgatás vezetőinek hivatalos utja. Szomborból jelentik: Petrovics Milivoj kerületi főispán és dr. Tomics György, Szombor város polgármestere szerdán közigazgatási ügyek elintézése végett Beogradba utaztak. Raics Szvetisláv alispán a Bácskában hivatali vizsgálatot tart. Kedden Krajev-Bregen és Koluton tartózkodott az alispán, ahol a közigazgatási hivatalokat rendben találta.

— Óriási tüzvész Libuban. Königsbergből jelentik: Az elmúlt éjjel Libu város Tannenbergtől negyedét óriási tűz jórészt elhamvasztotta. A tüzet csak kedden reggel tudták elfojtani. Hatvan család hajléktalanná vált.

— Tanítói nyugdíjazások a Vajdaságban. Beogradból jelentik: A közoktatásügyi miniszter a következő vajdasági tanítókat nyugdíjazta: Mándics Rodó igazgató-tanító Sztara-Pazova, Szviresevics Bogdán igazgató-tanító Szubotica, Tica Stefánia tanítónő Veliki-Becskekerek, Fachtler József tanító Sztari-Futok, Léch József Temerin, Ilic Danica Pancsevó, Gutson Adolf Noviszad, Kinder Katalin Bácskapetrovoselő, Tasztk Aleksza Horgos, Prédics Mihály Veliki-Becskekerek, König Mária Gajdobra, Kern Ede Muzsla, Radánovics Mihály Pancsevó, Lukics Koszta Pancsevó. A közoktatásügyi miniszter ezenkívül még nyolcvan horvátországi, szerémségi és boszniai tanítót és tanítónőt nyugdíjazott.

— A francia belügyminisztert elgázolta egy autó. Párisból jelentik: Schramek belügyminisztert kedden este az uccán, mikor a járda tulsó uttestére akart átmenni, elkapta és a földre hajította egy automobil. A belügyminiszter eszméletlenül terült el. Nyomban lakására szállították, de még nem lehet tudni, hogy belső sérüléseket szenvedett-e.

— Szovjethadiahajók a nápolyi kikötőben. Milanóból jelentik: Az olasz hadihajók orosz vizeken való látogatását most viszonyozta az orosz hadiflotta. A nápolyi kikötőbe a napokban több orosz hadihajó futott be. A hatóságok és a lakosság szívélyes fogadtatásban részesítették a tengerészeket. A vendégeket — a jelentés szerint — nem bolsevistáknak, hanem oroszoknak tekintik.

— Villamosvasutj katasztrófa Hamburgban. Hamburgból jelentik: Sulyos villamosvasuti katasztrófa történt kedden délután a kikötő felé vezető főutvonalon. Egy villamos motorvezetője állítólag a fék hibás volta miatt nem volt képes idejében megállítani a kocsit, a mely teljes sebességgel beleszaladt a keresztelő villamoskocsiba. Mind a két villamosnak valamennyi ablaka és oldala betörtött, tizenkét utas megsebesült, köztük két asszony súlyosan.

— Szubotica város megkapta az agrárreform utáni haszonbért. Az agrárreformminisztérium az agrárrevízió folyamán rendezni kívánta az agrár földek után járó bérösszegek kérdését is. Ennek elintézését eddig főképp az akadályozta, hogy a telepesek nem fizették be pontosan földbérletük után a bérösszeget. A revízió alkalmával azonban minden földigénylőtől megkövetelték, hogy bérhátralékukat haladéktalanul fizessék be az állampénztárba. A telepesek engedelmességek is a minisztérium felhívásának. Ezáltal lehetővé vált, hogy az agrár földek eredeti tulajdonosai is megkapják a földjük után a haszonbért. Az agrárreform minisztérium most hátralékos bérösszeg címén százezer dinárt folyósított Szubotica városnak. A kiutalt összeget a tanács szerdán már fel is vette az állampénztárból.

— Görögországban kihirdették az ostromállapotot. Athénből jelentik: Pangalos miniszterelnök rendeletére egész Görögországban kihirdették az ostromállapotot. Két hónapon belül egész Görögországban kiírják az általános választásokat.

— Tíz kiló aranypénzt találtak Szkopljében. Szkopljéből jelentik: Dzsávid Mehmed szkopljei török kereskedő néhány nappal ezelőtt két munkást fogadott fel, hogy felássák az udvarát. Az ásásánál a kereskedő jelen volt és állandóan érdeklődött, hogy nem bukkan-e egy kis vaskazettára. Kedden az egyik munkás kijásta a vaskazettát, a melyben körülbelül tíz kilónyi aranyra volt. A munkások követelték, hogy a kereskedő ossza meg velük a talált kincset és amikor azt a kereskedő megtagadta, a munkások feljelentést tettek ellene a rendőrségen, amely megindította a nyomozást.

— Kilencven iparoscsalád kap olcsó házhelyet Szentán. Szentáról jelentik: A város tanácsa szerdán közölte az iparostestülettel az iparosházhelyek ügyében hozott határozatát, amely szerint a házhelyeket azonnal kiadják azoknak, kik hatszáz dinár vételösszeget befizettek. Akiknek kijelölték a házhelyeket, egy szoba, egy konyha és egy éjszakerámból álló lakásukat két év letöltéséig kötelesek felépíteni. Minden hivatalos beavatkozás nélkül elvehető a város két év múlva a házhelyeket azoktól, akik ez idő alatt nem építették fel házaikat. Ezek még a befizetett vételárat sem kapják vissza. Akik azon a helyen építettek, ahol az államvasut számára kisorsolított területet, azok csak az államvasuttól és nem a várostól követelhetik a kár megtérítését. Ily módon kilencven szentái iparoscsalád jutott olcsó házhelyekhez.

— A „Temps“ haditudósítója el-esett a marokkói harctéren. Párisból jelentik: Reginald Cann, a Temps haditudósítója, amikor az első harc vonal felé igyekezett, egy rifkabil golyótól találva, holtan rogyott össze. Reginald Cann állandó munkatársa volt a „Temps“-nek és a „L'Illustration“ hasábjain is megjelentek tudósításai.

— Gődör Ferenc fiának temetése. Bécsi munkatársunk jelenti: Kedden hamvasztották el Gődör Ferenc tragikus módon elhunyt egyetlen gyermekének, a 14 esztendőes nagyreményekre jogosított Gődör Miklósnak tetemét. A temetési szertartáson részt vett az egész magyar emigráció, de számosan más Bécsben élő pártállású magyarok is, akiket minden politikai ellentét ellenére is őszinte barátság fűz Gődör Ferenchez. A koporsó mellett minden ellentét megszűnt és a megtört apával együtt könnyezett mindenki. Az osztrák szociáldemokratapárt külön küldöttséggel képviseltette magát a temetésen. Gődör Miklóst tíz nap előtt gennyes torokgyulladás döntötte ágyba. A vérszegény fiucska Bécs leghíresebb tanárai igyekeztek az életnek megmenteni és apjából való többszörös vérátömlesztéssel kísérelték meg a segítséget.

— Hlinka belép a csehszlovák kormányba? Prágából jelentik: A „Narodni Politika“ szerint a szlovák néppártban radikális frakció kialakulása van folyamatban. Ez a frakció Hlinka Andrást a vezetőségből teljesen kivonná. Hlinka ugyanis a kormányban bizonyos engedményeket hajlandó tenni. Mint ismeretes, a Szlovenszko autonómista körökben az utóbbi időben a Radiceset szlovenszko megismétléséről sokat beszélnek. Ma már a Narodni Politika is megemlíti azt a hírt, hogy Hlinka a választások után belép a kormányba, vagy legalább is igen mérsékelt ellenzéki politikára tér át. A készülő radikális frakció Hlinkát a képviselőházba a szenátusba szeretné szorítani, hogy az aktív politikai működés lehetőségeitől bizonyos mértékben megfosssa.

— Vizsgáztak a magyar és német anyanyelvű tanítók. Beogradból jelentik: A Vajdaság területéről 223 kisebbségi tanító jelentkezett vizsgára, amely ez-uttal örövendes eredménnyel végződött. A vizsgán összesen 148 tanító jelent meg, ezek közül százharmincan sikeresen letették a vizsgát.

— Az apatini cipészeti zászlószentelése. Apatinból jelentik: Az apatini cipészeti százötvenéves fennállásának emlékének alkalmából október 25-én ünnepélyes zászlószentelést tart. Zászlóanya Száyer Józsefné. Az ünnepség programja a következő: Reggel nyolc óra körül gyűlekezés a Száyer-féle vendéglőben. Innen együttes felvonulás a zászlóanyához, majd a templomba. Tíz órakor, ünnepi mise, majd zászlószentelés. Utána a Száyer-vendéglőben ünnepi gyűlés lesz. Délben bankett, majd koncert és végül tánc. A zászlószentelésre az egész apatini járásból jelentkeztek vendégek.

— **Paul Boncour nem lesz Párisi hadügyminisztere.** Párisból jelentik: A lapokban a következő határozott hangú cáfolat jelent meg: Egyszersmindenkora nyomatékosan kijelentem, hogy alaptalan az újságoknak az a híresztelése, mintha a Párisi kabinetben vállalni akarnám a hadügyminiszterséget. Paul Boncour.

— **Báró Molnár és Harmos visszaérkeztek Budapestre.** Budapestről jelentik: A kommunista bűnpörrel kapcsolatosan olyan hírek keletkeztek, hogy Rákosi Mátyas és társaiért tuszul letartóztatták Oroszországban dr. Harmos Alfréd ügyvédet, aki sógora dr. Sztrache Gusztáv főügyésznek és ugyancsak tuszul fogták báró Molnár Viktort is. Később e híreket megcáfolták. Dr. Harmos és báró Molnár kedden este Budapestre érkeztek és csak ott értesültek arról, hogy milyen hírek keltek szárnyra felőlük. Nem is jártak Oroszországban, bár fogalmuk sem volt róla, hogy ilyen veszély fenyegetheti őket, de ügyeik elintézése körül beállott változások arra készítettek őket, hogy Libau városából visszatérjenek. Nem is jártak még Revalban sem, bár eredeti tervük tényleg az volt, hogy Oroszországba is kirándulnak.

— **Vasárnap véget ér a palicsi szezon.** A palicsi fürdőigazgatóság elhatározta, hogy október 11-én, vasárnap berekeszti a palicsi fürdőszezont.

— **Adományok a szubotica i fiugimnázium szegénysorsu tanulói javára.** A szubotica i fiugimnáziumban a beiratások alkalmával jótékony adakozásból 26.870 dinár gyűlt össze, amit az igazgatóság a szegénysorsu tanulók tankönyv-könyvtárának felállítására fog fordítani. A gimnázium igazgatósága ezúton mond köszönetet az adakozóknak és kéri a közönséget, hogy a jövőben is támogassa a szegénysorsu tanulókat.

— **Uj gyógyszerész.** Gottfried Ernő, Gottfried Sándor szentai nyugalmazott állampénztári főtanácsos fiát, a zagrebi egyetemen gyógyszerésze avatták.

— **Mit visz haza a jodpuri maharadsa Angliából?** Londonból jelentik: Jodpur maharadsája hathavi angliai tartózkodás után szerdán reggel hazafelé indult Indiába és magával vitte híres pólócsapatát. A maharadsa rengeteg bevásárlásokat tett Angliában, temérdek póló- és teniszkészletet, automobiloikat, motorcsónakot vett és egy vasúti kocsi, amelynek fényűző berendezése messé illő. Külön hajót bérelt ki a maharadsa, hogy Indiába szállíthassa a bevásárolt holmit.

— **Fogházra ítélt budapesti ügyvéd** Budapestről jelentik: A budapesti járásbíróság három hónapi fogházra és három millió korona pénzbüntetésre ítélte dr. Kassowitz Artur ügyvédet, mert a múlt évben egy ügyfelének azt mondta, hogy a bíróságnál perében mindaddig nem kaphat terminust, amíg az osztályvezető méltóságos ur részére, akinek poros a cipője, nem adnak cipőkrémet. Az ügyvéd a tárgyaláson tagadta, hogy ezt a kijelentést használta, azonban a tanúk ellene vallottak.

— **Autószerencsétlenség Budapest mellett.** Budapestről jelentik: A váci országoton Budapest közelében szerdán súlyos autószerencsétlenség történt. Farkas Gergely mérnök, Sebők Béla és Mészáros Ferenc magántisztviselők, valamint az utóbbinak hat éves fia Budapestről reggel indultak el autón. Vác és Főd között az autó hátsó pneumatikái elrepedtek, a kocsi nekiment egy fának és felborult. Az utasok kiröpültek az uttestre és valamennyien súlyos sérüléseket szenvedtek, különösen Mészáros kisfia, akinek állapota életveszélyes.

— **Megszökött egy sombori származásu cirkuszigazgató és magával vitte a cirkusz felszerelését.** Budapestről jelentik: Findeisz István sombori születésű cirkuszvállalkozó, aki korábban a Könyöt-cirkusz társtulajdonosai közé tartozott, megszökött Magyarországról és valószínűleg Jugoszláviába szállította cserbenhagyott társulata elől a cirkusz egész felszerelését. Az igazgató a múlt hét közepén Abonyban azt az utasítást adta társulata tagjainak, hogy utazzanak Ujpestre. A társulat tagjai ugyan elindultak, azonban gyanakodtak az igazgatóra és ki is derült, hogy bár a szállítmányt Ujpestre adta fel, közben megváltoztatta az utirányt és a vagonokat a Szeged-szubotica i vonalra irányította. Takács Béla akrobata ekkor — annál is inkább mert harmincmillió értékű felszerelése fekszik a szállítmányban — feljelentette a direktort az ujpésti rendőrségen sikkasztásért. Takács és társai Szegedre utaztak, hogy megakadályozzák a szállítmány átcsémpesztését a határon. A direktor azonban közben megint megváltoztatta a vagonok utirányát és Kecskeméten keresztül át is szökött felszerelésével együtt a határon, míg az akrobata és társai hiába várták Szegeden a vagonokat.

— **A francia klub hangversenye.** Az általános érdeklődésből következően, amely a francia klub október 9-iki hangversenye iránt mutatkozik, a hangversenyen nagy és előkelő közönség fog megjelenni. Akik jegyeiket nem váltották meg elővételben, a hangverseny napján a pénztárnál megválthatják. A klub vezetősége kéri azokat, akik jegyet vettek át eladásra, sziveskedjenek csütörtökig az elszámolást a vezetőséghez juttatni.

— **Verekedés az osztrák legitimisták gyűlésén.** Bécsből jelentik: A császári néppárt kedden gyűlést tartott, amelyen a szociáldemokrata pártnak több mint száz tagja jelent meg. Wolff ezredes pártelnök fejtegetései után Hartmann szociáldemokrata városi képviselő a császári házat rendkívül éles bírálat alá vette. A két párt hívei közt élénk nézeteltérésre és összetűzésre került a sor. Eichinger ezredes a fején megsérült. Nagy ügyel-bajjal sikerült az elnöknek és néhány szocialista vezetőnek a nyugalmat helyreállítani.

— **Hogyan dolgozik a kolozsvári titkosrendőrség.** Kolozsvárról jelentik: Érdekes perben hozott felmentő ítéletet a kolozsvári törvényszék. 1922 augusztusában megjelent Oláh Ferenc színésznél egy Veres Mária nevű nő, aki egy medaillont adott át Oláhnak, amelyben egy kis föld volt és egy papírszéllet, ezzel a felirással: Nem, nem, soha. Veres Mária azt állította, hogy Magyarországról jött és Ditrői Mór színgazgató küldi ezt az emléket, amelyet több kolozsvári előkelő magyar személyiségnek is elvitt abból a célból, hogy azt Magyarországhoz való hűség jeléül a nyakukon hordják és titkos szövetséget létesítsenek. Oláhnak gyanus volt a dolog és az esetet elmondta Indig Ottó újságírónak, aki nyomozni kezdett az ügyben. Megállapította az újságíró, hogy Veres Mária egy sziguranca-detektív barátja és vele együtt is lakik. Az illető sziguranca-detektív kizárólag politikai nyomozásokkal foglalkozott. E tények megállapítása után Indig Ottó lapjában megírta az esetet és leszögezte, hogy az egész eset agentprovokátorok munkája, amit élesen elítélt. A sziguranca a cikkben foglaltak miatt rágalmazás címén beperelte Indig Ottót. A törvényszék a feljelentést elutasította és Indig Ottót felmentette a vád alól.

— **A német nemzeti szocialisták a külföldi zsidó egyetemi hallgatók ellen.** Berlinből jelentik: A nemzeti szocialisták a thüringiai országgyűlés elé indítványt terjesztettek, amelyben azt kívánják, hogy a jéni egyetemre külföldi zsidókat ne engedjenek be. Az indítvány értelmében a kizárási tilalom alá tartozik mindenki, aki nagyszülein keresztül visszafelé negyediziglen nem tudja bizonyítani, hogy elődei keresztények voltak.

— **A Márffy-bombapört november 5-én tárgyalja a budapesti tábla.** Budapestről jelentik: Az ítélet-táblán november 5-ére tűzték ki a Márffy-pör fő tárgyalását. A referens bíró dr. Zachár István táblabíró lesz, aki a csongrádi bombapert is referálta. A vádat képviselő főügyész helyettes a csongrádi per ügyésze, dr. Kéler Béla főügyész helyettes lesz.

— **A Színházi Élet új száma sok képpel és gazdag tartalommal jelent meg.** A lap novellákon, regényen, riportokon és gazdag rovatain kívül komamellékletén az »Annabál« című új operett slágerét közli, darabmellékletül pedig Verneuil most bemutatott nagyszerű »Masa pénzt keres« című vígjátékát adja. A lap jugoszláviai melléklete érdekes fényképeket közöl a »Lilium« zagrebi előadásáról. A Színházi Élet új száma a Literária árusítójánál kapható 12 dinárért.

— **Egy román falut elárasztott az olaj.** Bukarestből jelentik: Moreni mellett, Stavropoleos községben a 28-as számú szondánál az olajréteg áttörése alkalmával hatalmas olajerupció történt. Az olaj olyan mennyiségben tört elő, hogy a csővezeték nem tudta befogadni és az uccákon és a házak udvarain folyik. A község nagy veszedelemben forog, mert az olajjal feltörő gözök az egész környéket elárasztják és elegendő volna egyetlen szikra vagy gyufa, hogy az egész vidék lángboroljon. A petróleumtársaság ezért hatósági és katonai segítséget kért. Az olajömlés egész területét csendőrök zárták el. Több száz munkás dolgozik új csővezeték készítésén, hogy így vegyék elejét annak, hogy az olaj a falut teljesen elárasztja. A hatóságok Moreni egész környékén eltöltötték a lakosságot attól, hogy tüzet gyújtson, sőt egyetlen motort vagy autóbilt sem szabad megindítani három kilométeres körzetben. Az olajkötés állandóan tart és erős földalatti moraj kíséri. Stavropoleos falunak abban a részében, amerre az olajpatakok folynak, valamennyi ház lakóját kilakoltatták.

— **Angliában egyre üresebbek a templomok.** Londonból jelentik: Eastburne-ben kedden nyílt meg az angol állami egyház évi kongresszusa, amelyre minden egyházközség kiküldte delegációit, papokat és világiakat. A canterbury-i érsek elnökölt és megnyitó beszédében fölpanaszolta, hogy Angliában egyre üresebbek a templomok, mert az egyházi szónoklatok nívója alább szállott. A papok nem tartják érdemesnek a fáradságot arra, hogy szentbeszédekben olyan kérdéseket pendítsenek meg, amelyek a népet közelről érdeklik és sajnálatos tény, hogy az angol nép széles rétegei kénytelenek a szociális problémákat a sajtó hasábjain megismerni, ideáljait a népszerű regényekből meríteni, hiszen a papok szentbeszédeiben hiába keresnénk oklást.

— **Állítólag megtalálták a filiszteusok szentélyét.** Londonból jelentik: A filadelfiai muzeum igazgatósága Palesztinából kábelsürgönyt kapott, amely szerint megtalálták a Szentírásban említett Astarte-házat, a filiszteusok szentélyét, amelyben Saul király fegyverzetét a Giboa-hegységben bekövetkezett halála után a szentély falára akasztották.

— **Letartóztatott kabáttolvaj.** Szentáról jelentik: A szentai rendőrség hat hónapi nyomozás után szerdán elfogta Szilvics Dancsó szentai foglalkozás nélküli embert, aki március hónapban Braun László vaskereskedőnél télikabátot lopott. Szilvics bevallotta, hogy a télikabátot Novakanizsán értékesítette. A rendőrség a kabáttolvajt letartóztatta.

— **A westendei rejtély.** Ilyen című izgalmas bűnügyi regény közlését kezdi meg a Tolnai Világlapja a Világszínpad című melléklete keretében. Tolnai Világlapjának legújabb száma a szokott érdekes tartalommal jelent meg. Kapható a Literária árusítójánál.

— **Halálozás.** Szentáról jelentik: Borgyoski Vladimírné október ötödikén hatvanéves korában elhunyt. Kedden temették nagy részvét mellett. A városi főorvos dr. Borgyoski Milivoi édesanyját gyászolja az elhunytban.

— **Nyilatkozat.** Gastics Jován, a szubotica i radikális klub elnöke a következő nyilatkozat közlését kéri: Igen tisztelt szerkesztő ur! Nagyrabecsült lapjának október 4-én megjelent számában cikk jelent meg »A szubotica i radikális klub elnöke a demokrata-párt aktiv tagja« címmel. A cikkel kapcsolatban kötelességemnek tartom kijelenteni a következőket: 1905/6. évben mint egyetemi polgár beléptem a »Szlovenszki Jug« nevű radikális klubba, abban az időben, amikor a klub tagjai voltak Radojevic Ante, a mostani közlekedésügyi miniszter, dr. Perics Ninko, Miletics Krszta, néhai Mitrovics Dobra, Makszimovics Bózsó, Krunics Ljubomir, Sztojadinovic Drag, és még mások, akik még ma is aktiv politikusok. Azóta, a mai napig, nem léptem be új pártba, sem pedig nem léptem ki a radikális-pártból. Az egész cikk tendenciózus és az a célja, hogy bomlást idézzen elő a pártban. S kik ily híreket terjesztenek, azok spekulánsok, érdekhajhászok, akiknek az a céljuk, hogy a radikális-pártot saját kocsijukba fogják be. Jól tudjuk, melyik konyhából jönnek ezek a pletykák és jól figyeljük őket. Az idő és a munka fogják legjobban dokumentálni, ki a radikális és ki az érdekhajhász. Fogadjon szerkesztő ur tiszteletem kifejezését. Ing. Gastics Gy. Jován, a szubotica i radikális klub elnöke.

— **Az osztrák köztisztviselők egyelőre nem lépnek sztrájkba.** Bécsből jelentik: A szavazásra jogosult állami tisztviselők és alkalmazottak több mint kilencven százaléka amellest döntött, hogy helyzetük javítása érdekében a szakszervezeti eszközökhöz, a sztrájk fegyveréhez is hozzá kell nyulni. Ennek következtében az állami hivatalnokok kiküldött huszonötös bizottsága, a központi végrehajtó bizottság, tegnap ülést tartott és a további ügyekről tanácskozott. Egyelőre nincs szó arról, hogy ismét tárgyaljanak a kormánnyal, hanem azt határozták el, hogy általános, minden szolgálati ágra kiterjedő százalékos fizetésemelést követelnek. A követelést időhatárhoz kötik s ha addig a kormánytól kedvező választ nem kapnak, akkor fognak a sztrájk ügyébe dönteni.

— **Reinhardt havi hétszáz márkát kínál feleségének.** Berlinből jelentik: Heine Farkas dr. ügyvéd, Reinhardt Miksa feleségének, Heims Elza színművésznőnek jogi képviselője válpörében nyílt levelet tett közzé a B. Z. am Mittagban, amelyben azt írja, hogy Reinhardt Miksa sohasem tett elfogadható ajánlatot és most is, miután a pörben a legbecsmerőbb és legsértőbb vádaskodásokkal árasztotta el feleségét, havi hétszáz márkát kínál feleségének és gyermekeinek s ezen az összegben akarja megvásárolni a válást. Reinhardt Miksáné visszautasította ezt az ajánlatot és nem egyezik bele a válás kimondásába.

— **Több kiló dinamit egy budapesti ház padlásán.** Budapestről jelentik: A detektivek bejelentésére kimentek a Földvári-ucca 3. számú házba, ahol Vámos Imre házfelügyelő a padlásán nagyobb mennyiségű dinamitot talált. A robbanószer kettős lédába volt gondosan csomagolva, robbanókérés állapotban s négy kilogrammot nyom. A lédát bevitték a főkapitányságra és megindították a nyomozást. A közös padlásán találtak a dinamitot és mivel a padlást legutóbb egy kocsi használta, előállították a főkapitányságra. A kocsis kijelentette, hogy a lédát ő már ott találta a padlásán és sejtelve sincs róla, hogy ki helyezte ott el a dinamitot. Kihallgatása után elbocsátották a főkapitányságról. A dinamitot a csepeli löszgyárba viszik, ahol a robbantási szakértő megvizsgálja. A rendőrség a négy kiló talált dinamit ügyében folytatja a nyomozást.

— **Trockij** — párisi követ. Párisból jelentik: Beavatott helyről származó értesülés szerint Trockijt legközelebb párisi nagykövetté nevezik ki. A szovjet-kormány párisi nagykövétét Berlinbe helyezik, a berlini nagykövetet pedig felmentik állásától.

— **Bordeauxban felrobbant egy muni-**ciót szállító hajó. Bordeauxból jelentik: Egy munióval megrakott hajó, amelynek csütörtökön kellett volna elindulni Marokkóba, felrobbant. A halottak és sebesültek számát még nem állapították meg.

— **Házasság.** Mantalion Amália és Arnstein Imre folyó hó 5-én házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **A halott fia levele.** Rómából jelentik: Reggio Emiliában a minap kapta meg egy öregasszony azt a tábori levelezőlapot, amelyet tíz évvel ezelőtt küldött a harctérről a fia, Oliviero Rondavallo olasz káplár. A levelezőlap kiderítetlen módon eltévedt és tíz esztendő után érkezett meg a reggio-emilii postahivatalba. Rondavallo káplár kevéssel a levelezőlap után elesett Görz ostrománál. Az anya zokogva olvasta el régen porladó fia sorait, amelyek arról értesítették, hogy egészséges és még semmi baja sem történt a harctéren.

— **Vizrebocsátották Amerika legnagyobb repülőgépszállító hajóját.** Quincyből jelentik: Kedden vizrebocsátották az amerikai flotta legnagyobb repülőgépszállító hajóját. A hajó úrtartalma harmincharmérer tonna, kétszázharmincnyolc méter hosszú, harminckét méter széles, száznyolcvan lóerős, óránkénti gyorsasága ötven mérföld és huszonkét repülőgépre van férőhelye.

— **Elárverezték a subotikai bár berendezését.** A Bácska és Subotica mindenkor olyan hirben állt, mint a hajnalig tartó dárídók és nagy mulatások hazája. Ez a hiedelem hívta életre néhány évvel ezelőtt Suboticán a Salome-bárt, ezt a nagyvárosokból ideimportált táncos éjszakai lokált, amely több-kevesebb szerencsével most már évek óta csábítja az ilyenfajta szórakozást kedvelőket. Mint minden szórakozóhely, az utóbbi időben a bár is egyre több nehézséggel küzdött. A magas városi és állami vigalmi adók lehetetlenné teszik az ilyenfajta vállalkozások fennmaradását. A subotikai városi adóhivatal már néhány héttel ezelőtt végrehajtást vezetett be az Ivanovics Dragutin tulajdonát képező bár ellen, mert Ivanovics, aki az idén a palicsi nagyvendéglőt is bérelte a várostól, a bérösszegeből mintegy 30.000 dinárral maradt adós, ezenkívül több mint 200.000 dináros adóhátraléka is van. Ennek ellenére azonban a bár nyári szünete után, október elsején újból megnyílt. Szerdán délelőtt a városi végrehajtók jelentek meg a bár helyiségében és a Salome-bár egész lefoglalt berendezését elárverezték. Dobra került a bár egész berendezése és el is kelt minden: a székek, asztalok, sőt még a zongora is, csupán a bár pincéjében felraktározott italokat nem árverezték el. A berendezés elárverezése folytán szerdán este már nem lehetett előadást tartani a bárban és ezzel a subotikai Salome-bár megszűnik.

Mielőtt vásároljégszkekrényt, sörparátust és szállodaberendezést, kérjen árjegyzéket Braća Goldner jégszkekrény-, fabutor- és rézárugyárától Subotica, Jugovičeva 25.

Dr. Kosztolányi Árpád orvos rendelakásán: Trg Vojv. Putnika 4 (törvényszékekkel szemben) gyermek, bel. női s egyéb betegeknek d. e. 9—11-ig, bár és neml. betegeknek d. u. 3—5-ig és este 7—8-ig. Sürgős esetekben bármikor. Telefon szám 525.

— **Orvosi hir.** Szilasi László dr. orvosi rendeléseit Novisadon, Jevrejska ul. 4. sz. alatt október 1-én megkezdte urológia-sebész (vese, húgyvese) betegek részére.

Vérszegénység, sápadtság, bőrkütsé-sek és furunkulusok esetén a rég bevált természetes »Ferenc József« keserűviz szabályozza a belek annyira fontos működését. Az orvosi tudomány számos vezérférfia meggyőződött arról, hogy a Ferenc József viz éppoly kellemesen, mint biztosan hat. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

SPORT

A szubotikai bajnoki mérkőzések. A szubotikai alszövetség területén vasárnap négy elsőosztályu bajnoki mérkőzés került lejátszásra. Szubotican a Szubotikai Sport a Bácskával és a ZsAK a Szombori Amateurrel mérkőzik. A Szombori Sport Kulán, a Sand pedig Verbászon vendégszerepel. A legizgalmasabbnak ígérkezik a Sport—Bácska-mecses, amely a Sand-pályán kerül eldöntésre. Erős küzdelem várható a megavult kék-fehérek és a Kovácsot és Vukovot nélkülöző Bácska között. A bajnoksapatnak minden erejét össze kell szednie, ha meg akarja szerezni a két bajnoki pontot. A vasutas-pályán a ZsAK könnyven el fog banni a szombori kék-fehérekkel, akik az idei szezonban nagyon rossz formában vannak. A Szombori Sport Kulán is biztosan nyer, míg a verbászi mérkőzésnek a Sand a favoritja. Nincs kizárva azonban, hogy a Verbászi SC. amely az idén csinált már meglepetést, eldöntetlen eredményt fog elérni szubotikai ellenfeleivel szemben.

KÖZGAZDASÁG

Az ideai bortermés

Az aránytalan vasuti dijszabás gátolja a bor kivitelét

A sok esőzés miatt csak most kezdődött a szüret

A rossz időjárás érzékenyen érintette a szőlőtulajdonosokat, mert nemcsak a szőlőtermés csökkent, hanem a bor ereje és cukortartalma is jóval kisebb lett. Horvátország szőlőtermése nem sokkal áll a tavalyi alatt, a bor kvalitása azonban jóval gyengébb, mint a múlt évben. A szerémségi bortermés a leggyöngébb, alig lesz több, mint a múlt évi termés negyedrésze. A rossz termés katasztrófális a szőlőbirtokosokra. A terméktelenség főoka az, hogy a szőlőtőke a változatos és esős időjárás folytán megbetegedett. A vajdasági szőlőtermés nem oly gyöngge, mint ezt az átvonuló orkán után hitték. Bár az orkán okozott károkat a szőlőtermésben, az ideai és a múltévi termés között mégsem lesz nagy különbség. Ennek tulajdonítható az a körülmény, hogy a vajdasági borok a nemvárt természetremények folytán nem lesznek erősebbek 8—9 maligandnál. A legegészségesebb és a legjobb termés ez idén is Dalmáciában lesz, ahol a szőlőérés idején kedvező időjárás volt és így a szőlő normálisan tudott érni. A fehér szőlő mustjának 17—20 százaléka, a siller és vörös mustnak 20—24 százaléka cukortartalmú van. E szerint a dalmáciai must árai is megrágtak. A fehér must literje 5—5.50 dinár, a vörös must literje pe-

dig 3.50—4 dinár.

Az új vasuti dijszabás, amely október elsején lépet életbe nem könnyítette meg a dalmáciai borok árát, mert a dijszabás aránytalan. Így például egy vagon bor után Susaktól Zagrebbe 229 kilométeres uton 1940 dinár viteldiját kell fizetni, míg Sibeniktől Zagrebbe egy vagon után — 410 kilométerre — 1615 dinár csak a viteldij. Száznyolcvanegy kilométerrel hosszabb utért tehát háromezerhuszonöt dinárral alacsonyabb a vasuti dijszabás.

A vasuti dijszabásnak ez a rendelkezése Susákot egyenesen kizárna a forgalomból és így azoknak a területeknek a termelői, akik eddig Susákra, mint közlekedő vasutállomásra, bárkákön szállították termécsüket, most képtelenek lesznek Susákon keresztül lebonyolítani a szállításokat. Az ily dijszabások mellett természetesen sem kivételre nem lehet szállítani, sem pedig az olasz borral versenyezni.

A kereskedelmi kamarák köz-ponti tikárságot állítanak fel Beogradban. Becskerekéről jelentik: A kereskedelemügyi minisztérium leiratot intézett a becskereki kamarához, amelyben azt kéri, nem volna-e célszerű felállítani Beogradban a kamarák központi tikárságát. A kamara október 18-iki ülésén fog foglalkozni a minisztérium leiratával.

TÖZSDE

A dinár külföldi árfolyamai
1925. október 7.

Zürich deviza 9.1875.
Budapest deviza 1264—1268, valuta 1250—1264.
Prága deviza 60—60.5, valuta 59.75—60.25.
Berlin deviza 74.3—74.5 milliárd márka, valuta 73.8—74.2 milliárd márka.
Bécs deviza 1252.5—1258.5, valuta 1254.75—1258.75.
Trieszt deviza 44.10—44.20.
London deviza 272.

Beograd, okt. 7. Zárlat: Páris 260.50, London 273.60, Newyork 56.45, Brüsszel 252, Milánó 226.50, Amsterdam 22.70, Berlin 13.46, Bécs 7.9725, Szófia 82, Prága 167.55, Budapest 794, Gení 10.6975, Bukarest 27.25.

Noviszadi terménytőzsde, okt. 7. Buza: 7 vagon bácskai 240 dinár, 2 vagon bácskai 77—78 kiló 2%-os Tisza állomás 245 dinár. Tengeri: 3 vagon bácskai Szombor paritás 180 dinár. Irányzat: barátságatlan.

Szombori gabonatőzsde, okt. 7. Buza, szombori 242.50—247.50 dinár, noviszadi 240—245 dinár, szubotikai 242.50—247.50 dinár, szerémi és oszijekai 235—240 dinár, tiszavidéki 245—250 dinár, Bega-vidéki 240—245 dinár, dunavidéki 240—245 dinár, Rozs, bácskai 180—190 dinár, zab, bácskai 150—155 dinár, szlavóniai 150—155 dinár. Árpa, takarmányárpa 155—165 dinár, tavaszi árpa 195—205 dinár, baranyai 230—240 dinár. Bab fehérbab 180—200 dinár, fehérbab válogatott 230—235 dinár. Tengeri Szombor-vidéki 172.50—177.50 dinár, noviszadi 170—175 dinár, szubotikai 172.50—177.50 dinár, szerémi 180—185 dinár, északbanáti és tiszavidéki ab hajó 172.50—177.50 dinár, begai 172.50—177.50 dinár, dunai 172.50—177.50 dinár. Csöves tengeri 60—65

dinár, szárított tengeri prompt szállítá-
ra, bácskai 150—155 dinár, újtengeti december—januári prompt kassza 100—107.50 dinár, december—januári, duplikált kasszával 112.50—117.50 dinár. Liszt 0-41 GG. 410—430 dinár, 0-ás G. 400—425 dinár. Irányzat: barátságos. Buzában gyengébb irányzat. Zab, erősebb kínálat, kisebb kereslet. Új- és ő-tengeriben az irányzat változatlan, az árpa lanyha.

Budapesti terménytőzsde, okt. 7. A terménytőzsde nyitáskor az irányzat szilárd. A kínálat tartózkodó, egyébként az üzlet ma is szűk keretek között mozog.

A csikágói piacon a tegnapi szilárdság után ma folytatódott a hosszmozgalmak és lényeges áremelkedéseket jelentettek minden határidőre. Az európai tőzsdéken az amerikai szilárdulás egyelőre csak abban mutatkozik, hogy a kínálat mindegyütt tartózkodó.

A budapesti tőzsdén nyitáskor 370.000 koronás pénzkínálat van tiszavidéki buzára budapesti paritásban. Ez átlag 5000 koronás áremelkedésnek felel meg.

A rozst 250.000 korona áru árfolyammal kínálják. Emyi pénz van is rá, bár az üzlet szűk keretek között mozog.

Csikágói gabonatőzsde, okt. 6. Buza decemberre 141.625, buza májusra 141.5. Tengeri decemberre 78.125, tengeri májusra 82.875. Zab decemberre 40.25, zab májusra 44.5. Rozs decemberre 83, rozs májusra 88.75.

Newyorki gabonatőzsde, okt. 6. Buza 154.75—158.625. Tengeri 93.875. Liszt 700—750. Az irányzat buzánál emelkedő, tengerinél szilárd.

Vizállítás

Noviszadról jelentik: A noviszadi hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek mai állása a következő: Duna: Bezdán 220 (—8), Bogoevo 307 (—5), Noviszad 240 (—6), Zemun 290 (—8), Szélederevo 253 (—9), Orsova 302 (+6). Dráva: Maribor 90 (—17), Zakanj 38 (—2), Donji Milhojlic 128 (—7), Osijek 160 (—8). Száva: Zagreb —26 (—16), Sisak 250 (—60), Jasenovac 498 (—52), Bród 467 (—34), Mitrovica 402 (—8), Beograd 217 (—10). Tisza: Senta 178 (—12), Bece 180 (—10), Titel 260 (—10). Kupa: Karlovac 120 (—40). Una: Novi 142 (—8). Vrbas: Banja Luka 120 (—5). Bosna: Doboj 80 (—40). Morava: Csuprija 49 (—2).

ÉHGOMORRA
SCHMIDTHAUER
VILÁGHÍRŰ
Igmándi
KESERŰVIZE
biztosítja a jó étvágyat, kellemes közérzést 6 munkakedvet.

Roth Olga kozmetikai intézetében Kralja Aleksandra ulica 4 szám alatt, a Rossija-Fonciera palotájában, félemeleten, modern szépségápolás, arcbróhám-lasztás alkalmatlan hajszálak, pattanások, szemölcsök, szeplők, májfoltok végleges eltávolítása. Kaphatók saját készítményű kiváló hatású kenőcsök, puderek, gyógyszappanok, arcfehérítő és szeplőkenőcsök.

Ne hitelezzen könnyelműen
Aki adósáról pontos és megbízható információt akar, forduljon
Radio Hiteltudósító Iroda
subotikai bej. céghez
Harambašičeva ul. 29. Postafiók 48.
8550

VÉDJEGY: VÖRÖS LÓTUSZVIRÁG AZ ETIKETTRE RAGASZTVA

Az előkelő és művelt világ csak is kizárólag

Eau de Cologne Original Farinaageniibei

gyártmányt használ

KAPHATÓ EREDETIGYÁRI ÁRON MINDEN ELŐKELEŐB ŰZLETBEN

VÉDJEGY: VÖRÖS LÓTUSZVIRÁG AZ ETIKETTRE RAGASZTVA

NYILTTÉR.

Értesítés.

Ezton is értesítjük ügyfeleinket, hogy a folyó évi jégkárak kifizetését már mindenütt eszközöltük. Amennyiben egyesek tévedésből vagy bármely más okból a kárösszeget ezideig még nem kapták volna kézhez, szíveskedjenek közvetlenül hozzánk bejelenteni, hogy az esetleg késedelmesen eljáró megbízottunkat a kárösszeg azonnali kifizetésére utasíthassuk.

Subotica, 1925. évi október hó 7-én

„Dunav“ biztosító r. t. főigazgatója
Subotica

8655

Figyelmeztetés

Figyelmeztetjük a nb. biztosító közönséget, hogy szövetkezetünk a „Bácskai Mezőgazdák Szövetkezete“ sombori céggel nem azonos, velük semmiféle összeköttetésben nem állunk s hogy a „Bácsmegyei Napló“ szeptember 30-i számában megjelent közgyűlési meghívóhoz intézetünknek semmi köze nincsen.

Sombor, 1925. október hó 5-én.

8647

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Balázs-Piri Ferenc borbélyüzletét megvettem, felkérem a hitelezőit, hogy követeléseiket 3 napon belül nálam jeltessék be.

Stevan Ranjavljević
fodrász

8662

HA cipőjében tetszeni akar másnak, jó és tartós cipőt akar vásárolni, nem akar sokat fizetni érte,

Feltétlenül tekintse meg
GONDA GYULA
BON-TON

cipőüzletét (gőzfürdő-épület), mert sehol olyan olcsó és elegáns cipőt nem vásárolhat. Győződjék meg véteklényszer nélkül reklám árai-ról és cipőinek rendkívül jó minőségéről.

Palicsi-uti Birkás-telepen
21 drb 1 és 2 éves Bonyhádról importált tenyészüsző, továbbá a pécsi püspöki uradalomból származó mangoica kanok kerülnek október 11-én délután 3 órakor önkéntes árverésen eladásra.

Lombtűrészszerzők
Lombtűrészszerzők
Lombtűrészszerzők
Lombtűrészszerzők
NAGY VÁLASZTÉKBAN
Schlotter Oszkár
cégnél NOVI-SAD
Futoška 18.
ÁRJEYZÉK INGYEN!

HITRI női divatszalon

Saját készítmény!
Allandó nagy raktár!
Legújabb divatu modern
cipőkben
Márkó Pressburger
vezet
Külön mértékostály! Szakszerű orihopild munkák!
Aleksandrova ulica 5
Bárány-szálloda mellett
3814

RÉVAI ADOLF
SUBOTICA
Csirkepiac, Kisköz
Telefon 551.
Ajánl elsőrendű darabos meszet, beoćini portland-cementet és a legjobb minőségű retorta faszenet

Mézédesmust
kapható
Nojcssek Géza cégnél.
Ugyanott használt boroshordók
1 din. literje eladó.

Elegáns, modern kivitelben készít férfi-, női- és gyermekcipőket
Allandó raktár
Dondó és Klonka divatcipészet.
Subotica, Sućićeva ul. 10.
Margit-malommal szemben.

Kiváló minőségű
lager- és transport hordók
cirka 1000 hektóliterig. Literenként 1—1.50 dinárért.
Kiváló minőségű, körülbelül 500 hektóliter, homokos talajon termett rizling, kövidinka és sasza stb. must vevő hordójába szűrve. Lit.-ként 5 dinárért.
Két vagon 10—11 maligádos zamatos óbor literenként 7 dinárért.
Cirka százezer drb prima fanyelű **CIROKSEPRŐ** legjutányosabb áron
Cirka ezer mátermázsa ideitermésű **elsőrendű cirokszakál**
eladó
HIRSCHL OSZKÁR
Potiskisvetinikola
(Senta mellett)

Azok a hölgyek, akik eleganciájukra gondolnak, csak
Les Tissus
AGB
kérnek. Kereskedők ne mulasszák el rendelésüket idejekorán feladni, hogy vevőiket kielégíthessék.
Eladás csak nagyban!
ZAGREB, JELAČIĆEV TRG 20/III. — TELEFON 6—99.

Étterem kiadó!
A beogradi „Moszkva“ szálloda étterme, teljes felszereléssel együtt, azonnalra bérbeadó. Komplet konyhafelszerelés, ezüst és porcellánkészlet átvehető. — Részletes feltételek özv. Kontilovićénál, a szálloda bérőjénél megtudhatók.

AKÁCSA KOMLÓRUDAKAT
7 és 8 métereseket minden vastagságban franco vagon Indjija és franco erdő, Indjijánál eladnak
Holzindustrie Ges. és Wolf Samu és Fia cégek Novisad

SPIRA HERMAN VELIKI-BECSKEREK.
ALEKSANDROVA (FŐ) ULICA. SAROKÜZLET.
A legnagyobb és legrégebbi varrógéplerakat. Elad engros és detail, részletfizetésre is
„Urania“ és „Perkeo“ írógépek, kerékpárok és kerékpár alkatrészek. Ugyanezen üzletben valódi svájci zsebórák, arany ezüst és nikkelen, Schaffhauseni órák, ékszer, arany- és ezüstárak, briliánsok és egyéb drágakövek, alpacca-árak. Mélyen leszállított árak

GÖZÖS
személyszállításra és kisebb egységek remorkirozásra, gőzüzemre, 10 HP compoundgéppel, 1914-ben épült Regensburgban, befogadóképesség 30 személy, teljes berendezéssel együtt
OLCSÓN ELADÓ.
Eladó továbbá 2 komplett **szívógázmotor**
Ganz & Comp. gyártmány, teljes felszereléssel 16, illetőleg 20 HP, kevéssé használt állapotban.
Felvilágosításokkal szolgál
Brodarsko i Bagersko A. D.
Beograd-Senjak Postfach 163. Tel. 23-46.

Gazdák figyelmébe!
ALKALMI VÉTEL:
16 és 18 soros vetőgépek, 3 m. „Labor“ műtrágyaszórók, tengeriültetők, mind a világhírű J. Pracner cég gyártmányai, eredeti ulmi ekék és ezek alkatrészei, tizedesmérlegek, ekevasak és más mezőgazdasági cikkek erősen leszállított, versenyen kívüli áron kaphatók a
Bácskai Mezőgazdák
Tel. 163. Szövetkezeténél Sombor

a legelegánsabb angol és francia toalettkat készíti
Paia Dobanovačka ul. 4

Minden vasárnap, kedd, csütörtök és szombat fél 5-től zenedélután a STEINER cukrászdában. Telefon sz. 206.

Amerikan autó

WEIGAND & Co.

LINCOLN *Ford* FORDSON
CARS · TRUCKS · TRACTORS

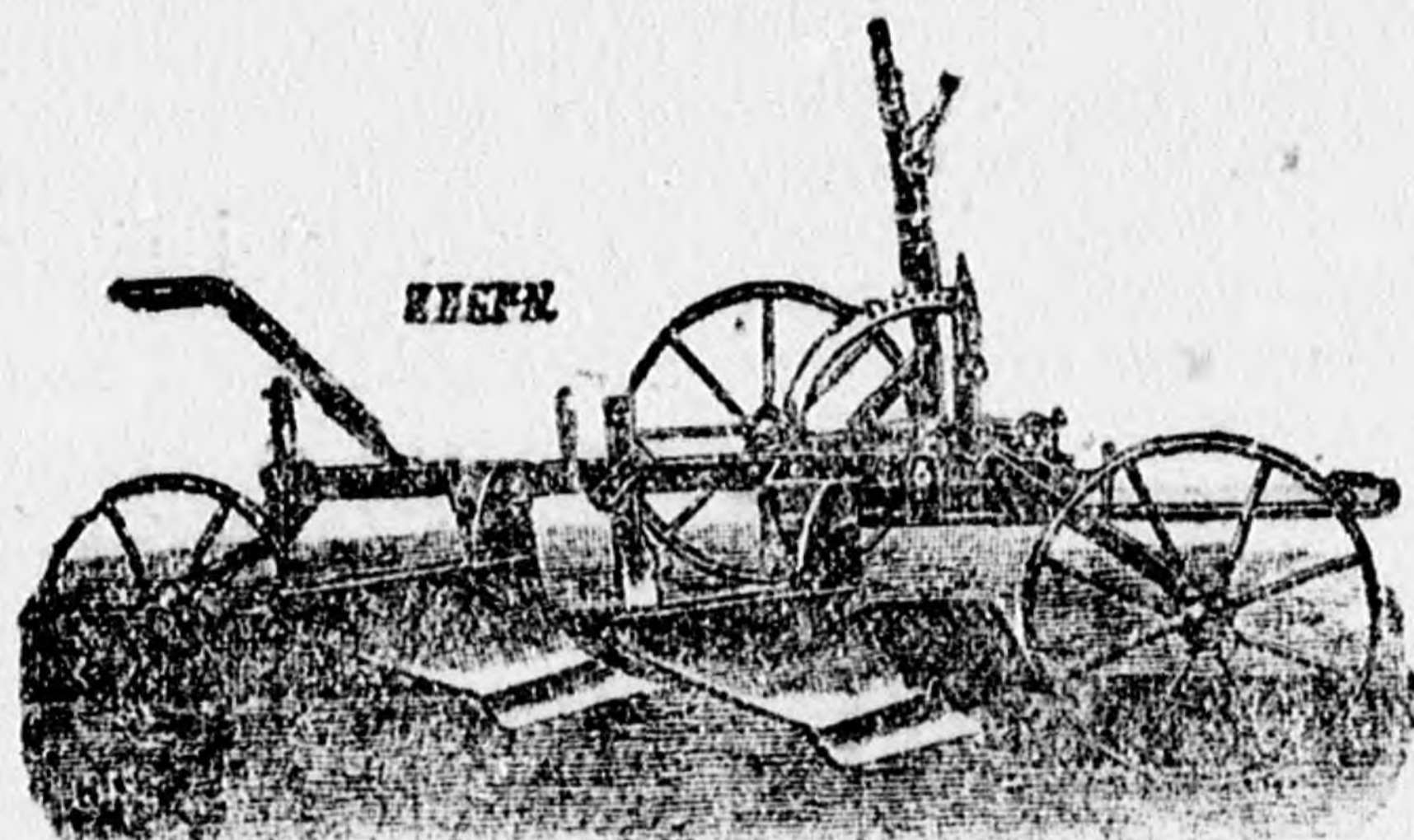
autorizált képviselete

SUBOTICA, Paja Kujundžića ul. 4. Telefon szám 447.

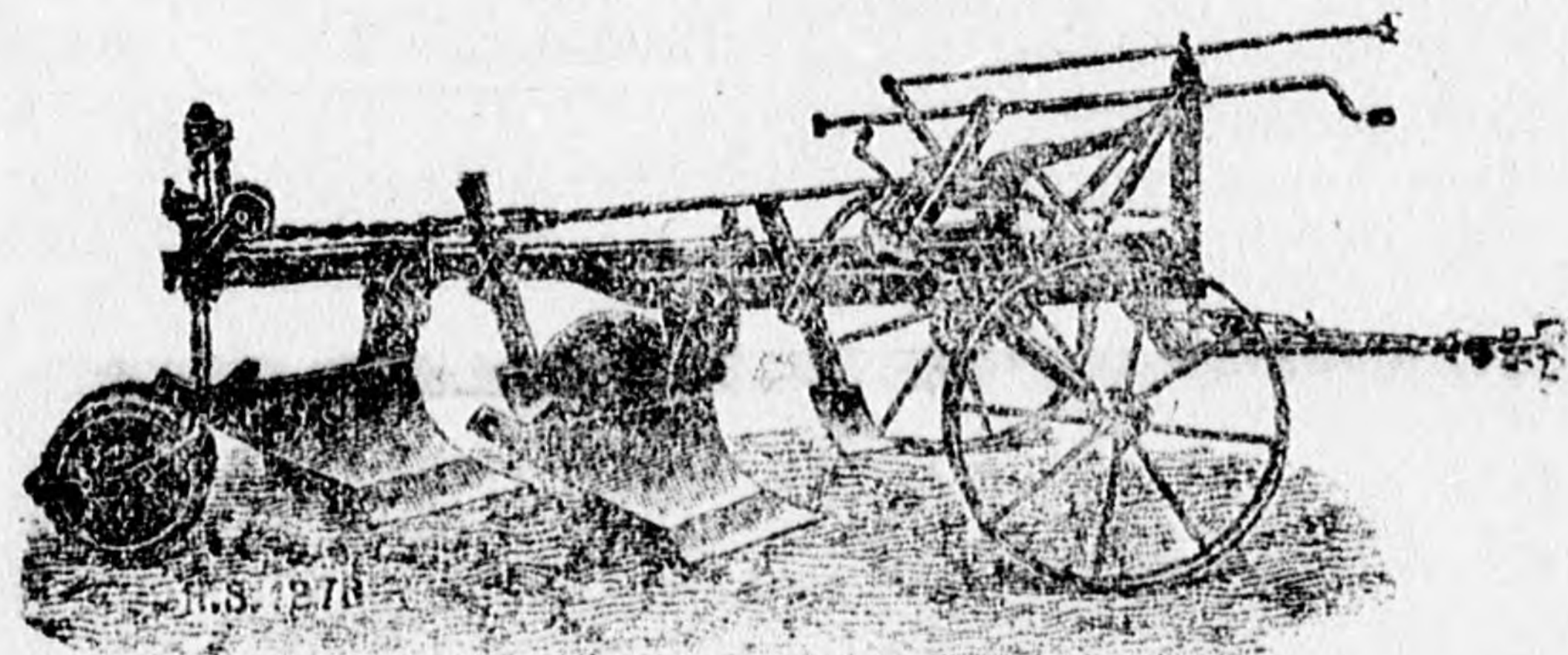

legregylet és leghíresebb mezőgazdasági gépek és talajművelő eszközök gyáranak

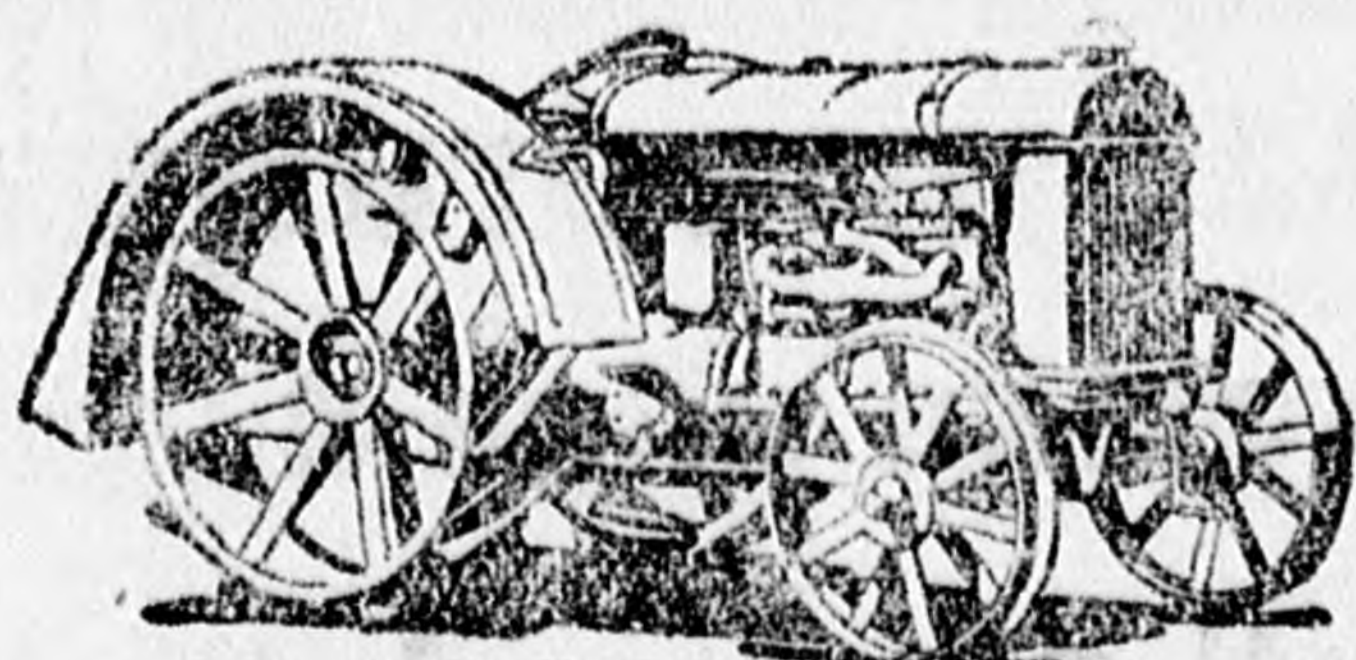
Vajdasági képviselője

állandóan raktáron mindenféle új típusú és legmodernebb talajművelő eszközök u. m. fogatos ekék, egyszerű és műtrágyaszóróval kombinált vetőgépek, kapáló és töltőgető ekék

valamint 2, 3, 4 vassal és altalaj-lazítóval felszerelt SACK PINSCHER és egyéb traktor után kapcsolható ekék és mezőgazdasági gépek

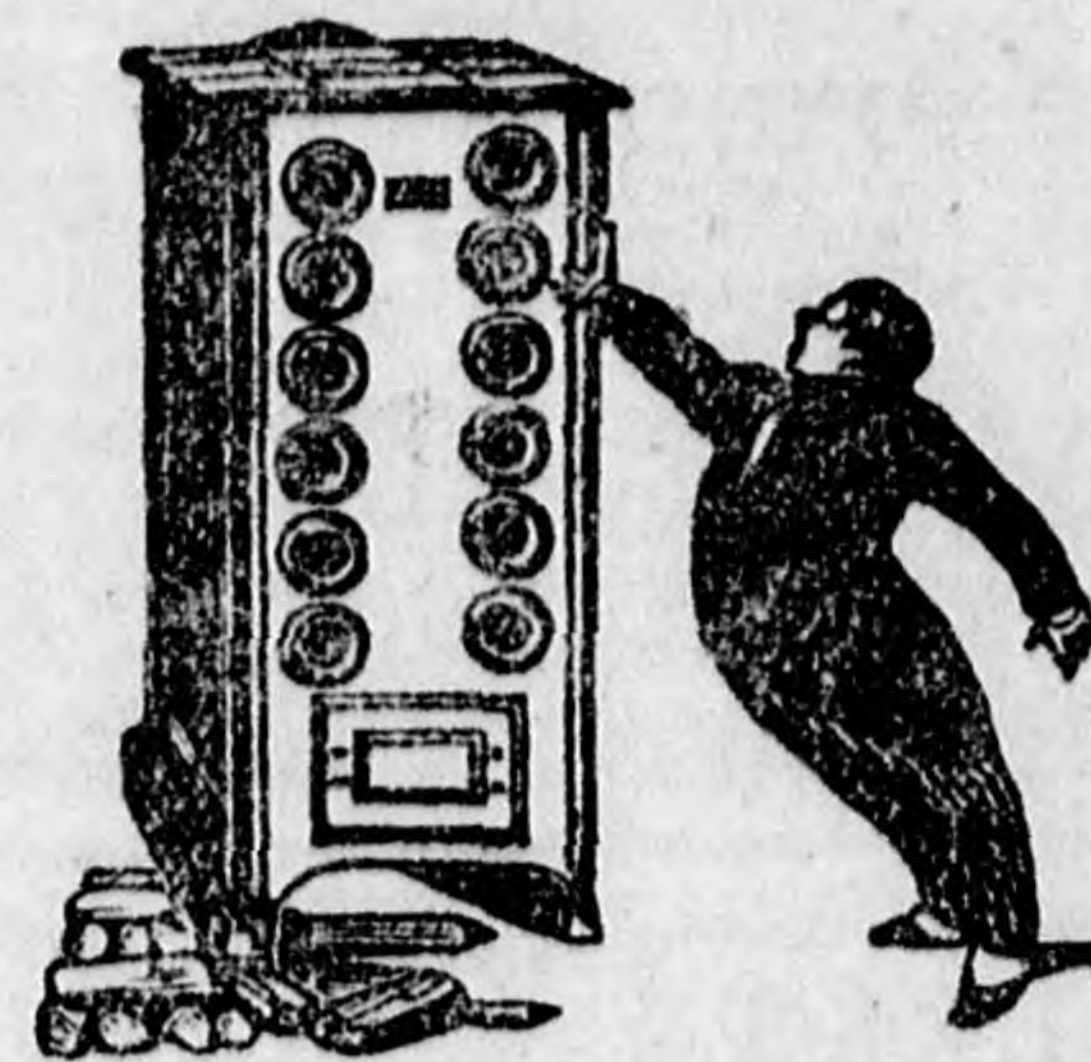
Saját tapasztalatainkon nyert legbővebb információkkal szívesen szolgálunk.

JAVÍTÓ MŰHELY!

AUTÓ GARAGE!

KERJEN ÁRLAPOT!
TELEFON: 123, 124.

„ZEPHIR”

KERJEN ÁRLAPOT!
TELEFON: 123, 124.

Fűtélésű, folytonzó, légfűtéses Kályha

10 = FŰT = 24
kiló fával EGY SZOBÁT órán át

Egyedársítás az S. H. S. királyság területére:

BARZEL VASKERESKEDÉS
SUBOTICÁN.

WACHTLER MIHÁLY

GÉPLAKATOS SUBOTICA, ZRINJSKI TRG 11.
Saját ház. Save Tokojje put 21.

Az összes mezőgazdasági gépek valamint bármely vas és gépmunkákat vállal és javít.

A legmodernebb Wertheim-kasszákat sértetlenül nyit és javít.

Olcsó és jó házi kenyér

Din. 3.75

Orient-keks Karlsbadi kétszersült

Graham kenyér gyomor- és cukorbetegségnek

Mayer Alfréd

villanyerőre berendezett üzemében
Subotica, Kakas iskola mellett.

8216

Elsőrendű

akácfa komlóoszlop

kapható

Szemző Bélánál Subotican

Brozova ulica 2. — Telefon 269.

MAGASSY GIZELLA

nőikalap üzletét

a Weinhut-házból a villanyteleppel szemben levő kisutcába helyezte át.

OLCSÓ ÁRAK!

WEITZENFELD és TÁRSA

Alapítva: 1902. Subotica Telefon: 190 sz.

Távíratcim: Kenderipar. Iroda: Városi bérpalota.
Telep: Sentaí put.

Mindenféle zsák, zsinogáru, tömlő és hevederek

PONYVA ÚJ ÉS HASZNÁLT PONYVAKÖLCSÖN

Butorszövetek szőnyegek és az összes kárpitos cikkek gyári áron beszerezhetők.

Női, férfi
fehérnemű

Nagy őszi olcsóság

a **Harisnya királynál**

még az eddigi áraknál is olcsóbban vásárolhat

ENGLER ALBERT, SUBOTICA

Strosmajerova ulica 8. Huspiac

Kévs
haszon nagy
forralom

KORZÓ MOZI * LIFKA MOZI

Az általános siker folytán még vasárnapig műsorom marad

Okt. 7-11. Szerda-vasárnap
Látványos filmudvar! Antony Hoppe népszerű regénye filmen!

A ZENDAI FOGOLY

Romantikus udvari történet, mely méreteiben a Lengye vért is felülmúlja, 2 részben, 10 felvonásban. Mindkét rész egyszerre. Főszereplők: ALICE TERRY, RAMON NOVARRO. Nácson film, melyben néjuna döntő szerephez a szerelem. Ramon Novarra fiatal spanyol nemes, ideális típusa a szerelmes férfinak, míg Alice Terry, tekintéllyel és modorralval elárulja, hogy szerelmesét mélyseges szerelemmel szereli.

„Z“ a fekete lovag

Douglas Fairbanké ezidei kivételes újdonosa 8 felvonásban. A film romantikája IOKAI ez-zeny Gazdák c. regényére építkezett, melyben PATIA NEGRA, az álarcos lovag szintén olyan titokzatos módon bukkan fel, hogy szívünket megremegtesse. Nagy zenekari kísérettel. — Orient film Subotica.

LEVELEZÉS

Szerelmes levél. Küldjön be 6 dinárt a kiadóhivatalba, akkor megkapja Trtkovics Koszta Szerelmes Levél című érdekes szindarabiát. 8629

Hengerfurásokat

vállal bárhol helyszínen a legmodernebb és legprecízebb hengerfurógépekkel

Krausz Gyula

vas-és fémöntvények V.-Bečkerak Gunduličeva ul. 7. Telefon 329. 478

FOGLALKOZÁS

Munkáslányok könnyű és tiszta munkához felvételtnek Weinhut celluloidárugyárában, Pašičeva ulica 8. (Edénvpiac.) 8584

Faszobrász fiut tanulókat felvesz, rajztudással előnyben. Szedlák Lajos Harambašičeva ulica 8. sz. Katholikus Legényegylettel szemben. 8545

NEVELOI

titkári, vagy társalgói állást keres universálisan képzett magyarul és németül beszélő egyén, aki új minőségben elsőrangú helyeken volt már. Ajánlatok FAUST hirdető irodába NOVISAD Kr. Alexandra 12. küldendők

Tanone fizetéssel felvettetik Kudlik hangszerkészítőnél. Ugyanott 4 HP villanymotor eladó. 8510

Intelligentes deutsches Fräulein auch der serbischen oder kroatischen sprach mächtig wird zu einem 9 Jährigen Knaben gesucht. Offerter an Dr. Kornél. Stara-Kanjiža. 8633

Vas- és fémöntvényeket

gyárt, nikkelez és galvanizál:

KRAUSZ

VELIKI-BEČSKEREK, a törvényeséki palota mellett. TELEFON 329. 760

Borbélysegédet keresek azonnali belépésre. Baka Antal Ludas. Templom mellett. 8612

FIFI KÖLNI VIZ

Készíti PINTÉR gyógytár:

Pénzbeszedőt keres Vardar biztosító. Sokolska ul. 7. 8666

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vastagbetűs és emmiált katasztrófa számát. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felblyegzett jelzés leveleket továbbítunk. Kérdezőkérdezőkhez válaszbélyeg melléklendő.

Fiatal, szerbül tudó könyvkereskedő segéd felvétetik Wilhelm Miksa cégnél Bačka-Topola. 8663

Uri fedrász ondoláló azonnalra állást keres. Kitűnő munkaerő. Fizetést megjelölve mellékelve kérem. Gyurján, Novisad, Magyar-ucca 35. 8652

NICHLER és GLAS

uri- és divatszabók Subotica, Skotus Vlatov 5. Ajánlják a legújabb őszi és téli angol szövet új újdonságokkal, amelyek nagy választékban állnak raktáron.

VÉTEL-ELADÁS

Borshordók jókarban olcsón eladók, öt darab hatvan hektós és kisebbek. Földes ruhaüzlet. 8587

16-20 HP szivógáznyersolaj motort vagy másfajta lokomobilt keresek megvételre. Lehet magánjáró is. Ajánlatokat ármegejelöléssel kérek. Farkas Károly, Gaj. (Banat). 8579

Mérleggyár

J. SEBESTYÉN Subotica, Palički put 154. gyártmányai legelőkeltebbek, versenyképesek!

Vállal vasszerkezeti és épületlakatos munkát.

Kakasisklánál Hirska ulica 6. szám alatt négyszobás ház 75 ezer dinárért eladó. November elsején átvehető (volt Tuba-utca). 8608

Eladó 6 HP petroleum és benzinmotor, 3 lyuku Hoffherr-morzsolóval és körfűrészsel. A motor nagyon erős, minden célra megfelel. Krakovszky lakatos Bačka-Topola. 8183

Keresek megvételre 1½ vagy 2 HP vezérművet gőzhajtásra. Hermetz András, Mali-Idjoš. 8481

Retortafaszenet és tüzfűt ajánl a teslici iparművek vadasági vezérképviselője Hubert Lajos. Novisad, Postafiók 25. 6751

Új zongorák pianinok csakis elsőrendű világmárkák. a leghosszabb lejárati részletfizetésre kaphatók 10 éves jótállás mellett. Legnagyobb választék az országban. Kaphatók Kain Lajos hangszerkereskedőnél Subotica Városháza. 2942

FARKAS ANDRÁS

KÁRPITOS - DISZITÓ tapétázási vállalat SUBOTICA Cara Dušana ulica 5. szám Vass Ádám mellett

Mélyen leszállított árak tuhálmozott raktár miatt. Raglán 650 dinár, öltöny 550. divatnadrág 225, gyermekruha 225, gumiköpeny 350, nőiraglán 600, leányköpeny 350, bőrkabát 975 dinár. Tavalyi összes árak félárban, míg a készlet tart, kicsinyben és nagyban. Földes Samu ruhaüzlet. — Narod-kávéház mellett. Vidékre utárvételei. Meg nem felelés esetén a pénzt visszadom.

Naponta friss pörköltkávét csak Sugár Manónál kapható Suboticán.

750 hold jó szántóföld eladó örökáron, magasabb rangú tiszté, adja parcellázva is, épületekkel 5000 dinár holdanként, fele azonnal fizetendő. Leveleket kérek Balogh ügynök Debeljacsca, címre. 8658

KISS ZÁLOGINTÉZETE mindenféle értéktárgyakra kölcsönt ad. Zálogból visszamaradt cirka 500 méter sötétszürke finom gyapjuszövet, szállításra: v. férfi női raglán és télikabátok való. Ékszer, ruhák, kabátok, fehérneműk és minden más tárgyak állandóan olcsón eladotnak. Subotica, I. kör, Bogovičeva (Kinizsi) ul. 12. 5097

Egy darab keréken tolható cukorkás-buld állvánval eladó. Cim: Bódiš cukrász. Inartestület. 8593

Nyilas és Csajkás

órák, ékszerész és vésnök Subotica, 8551 Strossmajerova ul. 7. Husplac Aranyat, ezüstöt és drágaköveket veszünk és eladunk.

Készíti PINTÉR gyógytár

Portál kirakattal és egy kirakat külön eladó. Dr. Dominusnál. 8156

Eladó 8 HP MÁV cséplőszekrénydob golyós és egy alig használt Fordson traktor 2 vasu olivér ekével és összes felszereléssel. Dukaj Lukács Stara-Kanjiža. 8538

Alkalmi vétel! Elsőrendű birtok, negyven hold prima szántóföld egy tagosított határban Vinkovci közelében, hozzávaló új épületekkel, a gazdasági felszerelésekkel, de anélkül is. szerény feltételek mellett kapható. Megtudható Meizger Antal örögnagynál Vinkovci, Frankopanova ulica 1. szám. 8660

600 hold jó szántóföld örökáron eladó, parcellázva is, épületekkel 3500 D holdanként, 2000 D most, a többi hosszabb idő múlva fizethető. Leveleket Balogh ügynök Debeljacsca címre kérek. 8659

30 darab egyenlő koresmai fehér festett asztal eladó. VII. Jugoviča ul. (Erdő-ucca) 7. 8668

5 lánccs és 2 lánccs föld külön eladó. Vasić Péter Subotica. 8645

KÜLÖNFÉLE

Lakást kaphat urifü teljes ellátással. Cim a kiadóban. 8541

Szerb, német, magyar órákat adok. Hegedűsné tanítónő. Frankopanska ul. 43. 8527

Nagyvenyedi-Kovács gyógy-szerész általános kedvelt arckenőse kifogástalan békeminőségben ismét kapható. Postán is utárvéttel azonnal küldünk. Hercl drogeria Subotica, Aleksandrova ul. 1. 7005

Két szobából álló irodahelyiség a főutcán azonnal kiadó. Érdeklődni lehet Meteor-film, Sokolska ulica 1. 8430

Szépen butorozott kétablakos, tágas uccai szoba külön bejárással egy vagy két személynek kiadó. — Cim e lap kiadóhivatalában. 8572

Két vagy három szobás lakást keresek mellékhe-lyiséggel, esetleg butorozva. Cimeket a kiadóba kérek. 8577

Szálloda és étterem megnyitása. Van szerencsém az igentisztelt közönséget értesíteni, hogy St.-Bečsén volt Amerika-vendéglőt szállodának és étteremnek átalakítottam és a legmesszebbmenő igényeknek megfelelően újonnan berendeztem és okt. 7-én ünnepélyesen megnyitom. — Kérem a közönség szives pártfogását. Bogošić Lajos (Diko).

Francia nyelvből órákat adok, lehetőleg lakásért cserébe. Leveleket Bogovičeva 12. címre kérek. 8565

Növendékek! Kiknek nincs zongorájuk gyakorolhatnak uricsaládnál, esetleg oktatással. Cim a kiadóban. 8542

Vidéki földbirtokos részére keresek heti 2-3 órára teljesen különbe-járatu, nagyon elegáns szobát, lehetőleg fürdőszoba használattal. Cimeket a kiadóba kérek. 8669

Egy szoba, konyha és egy üzlethelyiség azonnal kiadó. Cim a kiadóban. 8641

Butorozott szoba konyhával 15-ére, esetleg azonnal kiadó. Mucsy-telep 70/1. Nagy András. 8642

Üzlethelyiségek a főtéren örökáron eladók a Rudics-uccában, jelenleg a következő cégek bérlik: Unger cipész, Krausz divatárus, Zivojin vendéglős, Réti rőfös, Bányai bádogos, Deutsch rövidárus, Vainert fedrász, Auslander mészáros. Bővebbet Földes ruhaüzlet. 7715

Gummbélyegzőt bármilyen nyelven készít Molnár József Subotica, Frankopanska ulica 25. Megrendeléseket a Bácsme-gyei Napló kiadóhivatala is elfogad.

Ne mulassza el megtekinteni

SPITZER

szücs szörmeáruháza

Subotica — Sokolska ulica 3.

feltűnést keltő eredeti divatmodelljelt szücs- és szörmeárukban

7180

Székelly A.

ezideig még nem hallott olcsó áron legjobb minőségű angol szövetekből a legelegánsabb férfi ruhákat készíti. 8670

Subotica Halpiac.